

DĚJINY ČESKÉ

chronologický přehled

Panovníci a hlavy státu	Územní, národnostní a státoprávní poměry	Jiné významné události
zhruba od 4. stol. př. n. 1.	České země zhruba od 4. stol. př. n. 1. osídleny Kelty (v Čechách Bojové , na Moravě Kotinové).	
počátkem n.	Počátkem našeho letopočtu přišly germánské kmeny (do Čech Markomani, na Moravu Kvádové), vznikla velká říše od Dunaje k Visle. R. 180-374 Kvádové poddání Římanům.	R. 166-180 římský císař Marcus Aurelius vedl markománské války.
434 - 453 ATTILA	Markomani a Kvádové poddání Hunům. Do r. 500 se v českých zemích vystřídali mj. germánské kmeny Langobardi, Gótové, Vandalové, Herulové, Skirové. Kolem r. 500 odešla větší část Markomanů z Čech do Bavorska a od 2. stol. n. 1. se předpokládá příchod Slovanů (na Moravu patrně dříve než do Čech). Ti vytvořili kmenová knížectví Čechů, Charvátů, Lučanů, Zličanů atd.	R. 451 porážka Hunů na polích Katalaunských.
558 - 603 BAJAN	Nadvláda Avarů (turkotatarské kmeny z Asie).	

623 - 658	SAMO (Pověsti o Krokovi, Libuši, Přemyslovi a sedmi Přemyslov- cích.)	Pod vedením franského kupce Sáma vznikla velká slovanská "říše", jejíž rozsah měl asi sou- vislosti s českým a moravským územím. Celkový rozsah "říše" je však stále v oblasti domněnek.	R. 800 Karel Veliký korunován za římského císaře.
830 - 846	MOJMÍR I., panovník Velké Moravy	Mojmír I. založil říši zvanou Velká Morava. Její jádro leželo v jihomoravských úvalech. Připojil k Velké Moravě Nitran- sko, kterému do té doby vládl Pribina.	R. 805 výprava Karla Velikého do Čech.
846 - 870	ROSTISLAV, synovec M. I., panovník Velké Moravy	Po Mojmírově smrti se ujal vlády jeho synovec Rostislav. Snažil se vymanit z vlivu Východofranské říše orientací na Říši byzantskou. Povolal na Moravu byzantské misionáře Konstantina a Metoděje. Východofranský král Ludvík Němec podnikl na Moravu vojenské výpravy. Morava si však uchovala nezávislost.	R. 845 pokřtěno 14 českých knížat na dvoře východofran- ského krále Ludvíka Němce v Řezně.
870-894	SVATOPLUK, synovec R., panovník Velké Moravy	Franská vojska podnikala četné vpády do Čech a na Moravu. Pod vedením Svatoplukovým se Moravané úspěšně stavěli Frankům na odpor a podnikli expanze do okolních zemí. Velkomoravská říše nabyla v té době největšího územního rozsahu, od Lužice do Uher.	R. 863 Konstantin a Metoděj na Moravě. Metoděj arcibisku- pem moravským a panonským.
7-889/890	BOŘIVOJ I., PŘEMYSLOVEC, český kníže	Bořivoj uznal svrchovanost Svatoplukovu, po jeho smrti byly Čechy přímo pod vládou Svatoplukovou. R. 890 uznal východofranský král Arnulf svrchovanost Svatoplukovu nad českými kmeny.	R. 869 / 870 obnovena arcidie- céze sv. Andronika - arcibisku- pem Metoděj.
			Kolem r. 880 Bořivoj a Ludmi- la pokřtěni Metodějem.
			R. 880 na Moravě zřízena arci- diecéze. Opět povolena slovan- ská liturgie.
			R. 885 povoleno užívat slovan- ské liturgie jen pro prostý lid při objasňování evangelia a epištol.
			R. 886 vítězství stoupců la- tinské liturgie.

- 894 - 906 MOJMÍR II.,
syn Sv.,
panovník
Velké Moravy
- R. 895 odtržení Čech od Velkomoravské říše. Poslové českých kmenů vedeni Přemyslovcem Spytihněvem se na říšském sněmu v Řezně zavázali slibem věrnosti východofranskému panovníkovi Arnulfovi.
- SVATOPLUK II.,
bratr M. II.,
pověřen správou
Nitranská
- R. 905 východní Moravu (Slovensko) zabrali Maďaři. Před r. 907 Velkomoravská říše zanikla pod tlakem maďarských nájezdů.
- 915 SPYTIHNĚV,
syn B.I.,
kníže český
- Spytihněvovi je připisováno založení kostelů na Pražském hradě a na Budči.
- 915-921 VRATISLAV,
bratr Sp.,
kníže český
- Vratislav úspěšně chránil Čechy před maďarskými nápor. Sňatkem s Drahomírou (z veletského kmene Stodoranů) usiloval o sblížení s jinými západoslovanskými kmeny.
- 921-924 DRAHOMÍRA
manželka Vrat.
- Drahomíra se ujmulaporučnické vlády za nedospělého Vratislavova syna Václava, předurčeného již během otcova života za českého knížete.
- R. 921 na Drahomířin rozkaz zavražděna vdova po knížeti Bořivoji Ludmila. Později svatořečena.
- 924 - 935 VÁCLAV,
syn Vrat.,
kníže český
- Německý král Jindřich I. spolu s bavorským Arnulfem podnikli vojenský vpád do Čech. Při svém tažení pronikli až ku Praze. Kníže Václav se německému panovníkovi podrobil.
- R. 935 zavražděn kníže Václav ve Staré Boleslavi na příkaz svého bratra Boleslava. Václav byl později prohlášen za světce a patrona české země.

- 935 - 972 BOLESLAV I.,
bratr V.,
kníže český
- Boleslav I. vedl čtrnáctiletý boj s německou říší. Ačkoliv nebyl v boji poražen, přesto ho síla nepřátelského vojska donutila k vyjednávání. Boleslav I. se podrobil a uznal svrchovanost Otty L, německého krále a později římského císaře. Boleslav I., a Boleslav II. rozšířili svými vojenskými taženými moc přemyslovského státu až do Slezska, Krakovská, na Míšeňsko snad i Moravu, Červenou Rus a západní Slovensko.
- R. 955 porážka Maďarů na řece Lechu.
- R. 962 Otlo I. korunován za římského císaře; vznik středověké Říše římské; od 16. stol. Svaté říše římské německého národa.
- R. 965 Doubravka, dcera Boleslava I., provdána za polského panovníka Měška Piastovce.
- 972 - 999 BOLESLAV II.,
syn B. I.,
kníže český
- R. 995 dobytí hradiště v Libici (nad Cidlinou) a vyvraždění všichni přítomní Slavníkovci. Tímto činem bylo ukončeno sjednocení Čech pod přímou správou Přemyslovců.
- R. 973 založeno biskupství v Praze. Vznik prvních klášterů.
- R. 997 zavražděn pražský biskup Vojtěch - jeden z nejvdělanějších mužů té doby. Později svatořečen.
- 999 -1002 BOLESLAV III.,
syn B II.,
kníže český
- Boleslav III. ztratil Krakovsko, Slezsko a Moravu, které po vítězném vojenském tažení získal polský panovník Boleslav Chrabrý. R. 1002 Boleslav III. sesazen z trůnu a vypuzen ze země. V r. 1003 se pak znovu na krátkou dobu ujal moci. Bratři Boleslava III. Jaromír a Oldřich utekli z Čech na dvůr bavorského vévody Jindřicha III.
- 1002- 1003 VLADIVOJ,
kníže český
- Vladivoj , spřízněný s rodem Přemyslovců, do českých dějin výrazněji nezasáhl.
- 1003 JAROMÍR,
bratr B. III.,
kníže český
- Bratři Boleslava III., Jaromír a Oldřich, se po smrti Vladivoje vrátili z Bavorska do Čech. Jaromír se na krátkou dobu ujmul

- vlády. Polský panovník Boleslav Chrabrý pomohl Boleslavovi III. zmocnit se opět vlády v Čechách. Jaromír a Oldřich museli znovu odejít ze země.
- 1003 BOLESLAV III.,
syn B II.,
kníže český V obavách ze spiknutí nechal Boleslav III. vyvraždit velmože z rodu Vršovců. Polský kníže Boleslav Chrabrý českého panovníka zajal a dal oslepit.
- 1003- 1004 BOLESLAV
CHRABRÝ,
bratr V.,
kníže polský
a český Po uvěznění Boleslava III. se Boleslav Chrabrý zmocnil vlády v Čechách. Předtím ovládl i Moravu. Vznikla říše polsko - česká.
- 1004- 1012 JAROMÍR,
bratr B. III.,
kníže český Německý král Jindřich II. podnikl vojenský vpád do Čech. Zasluhou Jaromíra, který se tohoto tažení účastnil, se podařilo vyhnat Poláky z Čech. Morava však zůstala i nadále pod polským panstvím. R. 1004 byl Jaromír prohlášen (již podruhé) českým knížetem.
- 1012-1033 OLDŘICH,
bratr B. III. a J.,
kníže český Oldřich zbavil svého bratra Jaromíra vlády v Čechách a vypudil ho ze země. Dobil zpět na Polácích Moravu a svěří l ji ve správu svému synu Břetislavovi.
- 1033-1034 JAROMÍR,
bratr B. in. a O.,
kníže český Konrád II., král německý a císař římský, uvěznil knížete Oldřicha. Zvláštní říšská výprava do Čech prosadila (již třetí) jmenování Jaromíra českým knížetem. Morava zůstala ve správě Břetislava.

- 1034 OLDŘICH,
bratr B III. a J.,
kníže český
- Po návratu z vězení byl Oldřich opět uznán (již podruhé) českým panovníkem. Svého bratra Jaromíra nechal oslepit a uvěznit.
- 1035-1055 BŘETISLAV I.,
syn O.,
kníže český
- Nový český kníže Břetislav I. podrobil část Polska a Slezsko. Vzдорoval německému králi Jindřichu III., jemuž se nakonec poddal a slíbil věrnost. Účastnil se s Jindřichem III. vojenských tažení do Uher. Na základě vyjednávání vrátil polskému knížeti Kazimírul.polská území a Slezsko. Polský panovník se zavázal odvádět Čechům pravidelný roční poplatek. Břetislav I. zřídil na Moravě úřední knížectví: Brněnsko, Olomoucko a Znojensko.
- R. 1040 porážka Jindřicha III. u Brůdku nedaleko Domažlic.
- R. 1054 mír quedlinburský.
- R. 1054 zákon stařešinský o nás-
tupnictví nejstaršího Přemys-
lovce - tzv. seniarát.
- 1055-1061 SPYTIHNĚVIL,
syn B. I.,
kníže český
- Spytihněv II. uvěznil asi tři sta moravských velmožů, aby tím připoutal Moravu těsněji k Čechám. Dostal od papeže právo nosit biskupskou mitru.
- R. 1055 -1057 vypuzení mnichů slovanského obřadu ze sázavského kláštera. Odchod mnichů do Uher.
- 1061 -1092 VRATISLAV II.,
bratr S. II.,
kníže český,
odr. 1085 král
- R. 1081 - 1084 se české vojsko zúčastnilo římské jízdy německého krále Jindřicha IV. do Itálie. Za pomoc u Říma v boji o investituru dal nově jmenovaný císař Jindřich IV. českému panovníku Vratislavu II. r. 1085 korunu královskou, platnou však pouze pro jeho osobu. Vratislav II. získal dočasně Horní Lužici a část Východní Marky.
- R. 1063 založeno biskupství olomoucké.
- Dosázavskéhoklasterabyliopet povolání slovanští mnichové.
- 1092 KONRÁD I.
BRNĚNSKÝ,
bratr V. II.,
kníže český
- Konrád I. Brněnský vládl na českém knížecím trůnu jen krátce. Ze synů Vratislava II. vládli čtyři: Břetislav, Bořivoj, Vladislav a Soběslav.

- 1092-1100 **BŘETISLAV II.**,
syn V. II.,
kníže český
- Za vlády Břetislava II. podnikala česká vojska útoky do Slezska. Poláci naopak pronikali na Moravu. Polský panovník Vladislav Heřman uzavřel s Břetislavem II. mír a zavázal se platit poplatek stanovený r. 1054 mírem quedlinburským.
- Zbytky pohanství potlačeny.
R. 1096 křížová výprava do Palestiny.
Protizidovské bouře v Čechách.
- 1101-1107 **BOŘIVOJ II.**,
bratr B II.,
kníže český
- Bořivoj II. vedl boj o polský trůn. Do Čech se vrátil po příslibení výkupného. Olomoucký kníže Svatopluk s pomocí polského Boleslava III. a uherského Kolomana svrhl Bořivoje II.
- 1107-1109 **SVATOPLUK
OLOMOUCKÝ**,
vnuk Bř. I.,
kníže český
- Svatopluk podnikl několik vpádů do Uher. R. 1108, dle příkazu knížete Svatopluka, provedeno vyvraždění českého šlechtického rodu Vršovců.
- 1109-1117 **VLADISLAV I.**,
bratr Boř. II.,
kníže český
- Polská vojska vpadla do Čech. Vladislav I. však tento útok odrazil. R. 1114 se českému panovníkovi dostala hodnost říšského číšníka. (Z tohoto titulu vzniklo v polovině 13. století právo českého krále volit císaře.)
- 1117-1120 **BOŘIVOJ II.**,
bratr B II.,
kníže český
- Bořivoj II. byl povolán Vladislavem I. z ciziny do Čech a byla mu postoupena (již podruhé) vláda země.
- 1120-1125 **VLADISLAV I.**,
bratr Boř. II.,
kníže český
- Vladislav I. svrhl knížete Bořivoje II. a ujal se (již podruhé) vlády. Probíhaly neustálé rozbroje mezi Přemyslovci. Před smrtí se Vladislav I. usmířil se svým bratrem Soběslavem.
- R. 1125 zemřel první český kronikář Kosmas.

- 1125- 1140 SOBĚSLAVI.,
bratr V. I.,
kníže český
- Soběslav I. vynutil ve válkách s Poláky zpět poplatek stanovený r. 1054 mírem quedlinburským. Nastal konec sporů a zmatků v Čechách. Kníže pečoval o udržení pokoje a zvelebení země.
- R. 1126 porážka německého krále Lothara u Chlumce.
- 1140-1172 VLADISLAV II.,
syn V. I.,
kníže český,
od r. 1158 král
- Vladislav II. se zúčastnil druhé křížové výpravy, která však do Palestiny nedorazila. Po jejím neúspěchu se český panovník vrátil zpět přes Cařihrad a Kyjev. Za jeho nepřítomnosti se Soběslav, syn Soběslava I., snažil podnítit vzpouru. Byl však poražen a uvězněn na Přimdě. R. 1158 Vladislav II. získal od německého krále a římského císaře Fridricha I. titul královský za pomoc při výpravě k Milánu. Vladislav II. se zřekl trůnu ve prospěch svého syna Bedřicha.
- R. 1147 druhá křížová výprava.
- R. 1158 Čechové u Milána.
- R. 1169 Vladislavovochoť Judita postavila v Praze první kamenný most.
- 1172- 1173 BEDŘICH I.,
syn VI. II.,
kníže český
- R. 1172 se ujal vlády Bedřich I. Císař Fridrich I. však předal hodnostní znaky Oldřichovi, (mladšímu bratrovi Soběslava II.) a ten je pak převedl na Soběslava, který měl "lepší" právo na post českého knížete.
- 1173-1178 SOBĚSLAVU.,
syn Sob. I.,
kníže český
- Soběslav II. se po nástupu na trůn ujal lidu (selský kníže). Znelíbil se však šlechtě i římskému císaři. Císař Fridrich I. udělil Čechy v léno knížeti Bedřichovi, sesazenému v r. 1173. Bedřich vojenským vpádem sesadil Soběslava II. a již podruhé se ujal vlády.
- 1178- 1189 BEDŘICH I.,
syn VI. II.,
kníže český
- Bedřich I. vládl v závislosti na římském císaři. R. 1182 nespokojená šlechta zvolila kní-

- žetem Konráda Otu Znojemského. Bedřich I. žádal pomoc od císaře, který urovnal spor v Řezně tak, že Bedřich I. zůstal knížetem a Konrád Ota dostal v léno Moravu jako samostatné markrabství, nezávislé na Cechách. R. 1186 Konrád Ota, markrabě moravský, uznal svrchovanost Bedřicha I..
- 1189-1191 KONRADII.OTA, Vydána statuta knížete Konráda Oty (nejstarší zákoník v českých zemích). Konrád Ota se zúčastnil vojenské výpravy německého krále Jindřicha IV. do Itálie, během které zemřel.
- 1191-1192 VÁCLAVU., Vláda Václava II. trvala pouze čtvrt roku. Po odboji české šlechty byl svržen z trůnu.
- 1192- 1193 PŘEMYSL OTAKAR I., Za účast na spiknutí proti německému králi a římskému císaři Jindřichu IV. byl Přemysl Otakaři, sesazen z českého trůnu. Čechy i Moravu dostal v léno pražský biskup Jindřich Břetislav.
- 1193-1197 JINDŘICH BŘETISLAV, Jindřich Břetislav podnikl vojenskou výpravu na Moravu a sesadil markraběte Vladislava, kterého později věznil v Praze. Přemysl, žijící dosud v cizině, byl opět uznán římským císařem za českého panovníka.
- 1197 VLADISLAV JINDŘICH, Vladislav Jindřich ustanovil Daniela II. novým pražským biskupem. Vzdal se dobrovolně českého trůnu ve prospěch svého bratra Přemysla a podřídil se mu v hodnosti markraběte moravský
- R. 1187 Jindřich Břetislav, pražský biskup, prohlášen římským knížetem.
- R. 1189 třetí křížová výprava.
- R. 1195 vpád českého vojska do Míšně.

ského. Tím končí druhé období zmatků (po odstoupení Vladislava II.).

1197-1230 PŘEMYSL
OTAKAR I.,
syn VI. II.,
král český

R. 1198 získal Přemysl Otakar I. ve sporu o německý trůn dědičný královský titul od Filipa Švábského i jeho protivníka Otty IV. R. 1204 uznal tento titul i papež Inocent III. R. 1212 vydal nový římský císař Fridrich II. Zlatou bulu sicilskou. Českému králi byla přiznána tato práva:

a) německý král nevolí českého panovníka, nýbrž ho pouze potvrzuje,

b) zaručena dědičnost královského titulu,

c) povinností k říši je poskytnout 300 jízdních oděnců ke korunovačním cestám do Říma, nebo dávat náhradou 300 hřiven stříbra,

d) český král se má dostavovat pouze na sněmy blízké českým hranicím,

e) český král má oprávnění volit římského krále,

f) Morava a pražské biskupství uznány za nedílnou součást českého království.

Zakládání měst, mýcení lesů, německá kolonizace.

R. 1216 zrušen zákon stařešinský (z r. 1054) vyhlášený Břetislavem I.

R. 1226 český vpád do Rakous.

1230 - 1253 VÁCLAV I.,
syn P.O. I.,
král český

Václav I. zval do Čech cizince. R. 1246 získal králevic Vladislav sňatkem s Gertrudou, dědičkou Babenberků, země rakouské (zemřel již r. 1247). R. 1248 se králevic Přemysl postavil do čela vzbouření proti králi. Po dočasném

R. 1241 vpád Tatarů do Uher.

Opevňování měst, stavba hradů, zavádění rytířských mravů, pořádání turnajů, kolonizace pomezí hvozdu.

smíření došlo k rozdělení moci v Čechách i na Moravě, Přemyslovi ponechán titul "mladšího krále". R. 1251 byl Přemysl, markrabě moravský, jmenován rakouskou šlechtou za vévodu rakouského.

1253 -1278 PŘEMYSL
OTAKAR II.,
král český
(železný a zlatý)

R. 1260 v bitvě s uherským králem Belou IV. u Kresenbrunu získal Přemysl Otakar II. Štýrsko. R. 1266 obsadil Chebsko jako věno své matky Kunhuty. R. 1269 získal smlouvou Korutany a Kraňsko. R. 1276 bojuje proti římskému králi Rudolfovi I. Habsburskému; po porážce se vzdal alpských zemí, Rakous i Chebska a přijal v léno české země. R. 1278 Přemysl Otakar II. zemřel v bitvě na Moravském poli.

R. 1255 křížová výprava Přemysla Otakara II. do Prus, založen Královec.

Rozšíření německé kolonizace.

1278 - 1305 VÁCLAVU.,
syn P.O. II.,
král český
a polský

R. 1278 - 1283 v Čechách nastolena poručnická vláda Václavova strýce Otty Braniborského. Králevic Václav vězněn. R. 1283- 1288 nastolena poručnická vláda Závise z Falkenštejna. Od r. 1288 se ujmul Václav II. vlády. Získal část Slezska, Krakovsko a Sandoměřsko. R. 1300 korunován na krále polského. R. 1301 získal pro svého syna Václava korunu uherskou (jako uherský král přijal jméno Ladislav V.). R. 1304 Václav II. vytáhl s vojskem do Uher na pomoc synovi proti šlechtě. Téhož roku odrazil vpád Albrechta Rakouského do Čech.

Jaro r. 1282 hladomor v Čechách.

R. 1300 raženy pražské groše s poměrně stálou hodnotou stříbra.

- 1305-1306 **VÁCLAV III.**,
syn V. II.,
král český
a uherský
- Václav III. se vzdal všech nároků na korunu uherskou. Připravoval se však na udržení koruny polské. 4. srpna 1306 byl Václav III. zavražděn v Olomouci na vojenské výpravě do Polska proti Vladislavu Lokietkovi. Zemřel tak poslední Přemyslovec na českém trůně.
4. srpna 1306 vymřel rod Přemyslovců po meči, vládnoucí v historické době přes 400 let.
- 1306 **JINDŘICH KORUTANSKÝ**,
(manž. Anna,
dcera V. II.),
král český
- Jindřich Korutanský se jako první ucházel o český trůn a již v září r. 1306 byl zvolen českým králem. Avšak římský král Albrecht I. vzápětí prohlásil přemyslovské dědictví za odumřelé léno. Chtěl je tak zajistit pro svého syna Rudolfa. To se mu nakonec podařilo. Již v říjnu r. 1306 byl Rudolf zvolen českým králem.
- 1306-1307 **RUDOLF HABSBUŘSKÝ**,
syn římského
krále Albrechta I.,
král český
- Rudolf Habsburský se oženil s Eliškou, vdovou po Václavu II. Česká šlechta mu však odepřela přísahu. R. 1307 zemřel na výpravě proti českým pánům při obléhání Horažďovic.
- Kolem r. 1306 staročeský epos Alexandreida.
- 1307-1310 **JINDŘICH KORUTANSKÝ**,
(manž. Anna,
dcera V. II.),
král český
- R. 1307 byl přijat Jindřich Korutanský za českého krále většinou šlechty. Král byl nerozhodný a v zemi vládl zmatek. Postupně se zvedal odpor šlechty proti králi. R. 1310 Konrád, opat zbraslavský, domluvil sňatek 14 letého Jana, syna římského krále Jindřicha VII. Lucemburského, s 18 letou Eliškou, dcerou Václava II. R. 1310 byl Jindřich Korutanský vypuzen ze země.

- 1310-1346 JAN LUCEMBURSKÝ, syn římského císaře Jindř. VII., král český
- R. 1310 se uskutečnil sňatek Jana Lucemburského s Eliškou Přemyslovnou. Za mladého krále spravoval zemi Petr z Aspeltu a pak Jindřich z Lipé. Král odešel záhy do ciziny za dobrodružstvím. Jan Lucemburský získal další knížectví slezská, lužická Budyšínsko, Zhořelecko, Vratislavsko, definitivně Chebsko a přechodně část Itálie. R. 1334 byl králevic Karel jmenován markrabětem moravským. R. 1337 Karel přijal od otce s konečnou platností správu v celém království. R. 1346 Jan Lucemburský zemřel v bitvě u Kresčaku na straně Francouzů proti Angličanům.
- R. 1310- 1314 kronika Dalimilova.
- R. 1315 valdenství v Čechách.
- R. 1328, 1337, 1344 křížové výpravy Jana Lucemburského do Prus.
- R. 1335 smlouva trenčínská.
- R. 1344 pražské biskupství povýšeno na arcibiskupství; Arnošt z Pardubic.
- 1346-1378 KAREL IV., syn J. Luc., král český, císař římský
- Karel nastoupil na trůn jako král římský. R. 1355 získal titul římského císaře. Byl nejvýznamnějším vládcem tehdejší Evropy. Podporovatel umění, literatury, stavitelství a církve. Vynikající politik; zasloužil se o územní rozmach českého státu, upevnil jeho nezávislost na německé říši, zajistil hospodářský rozkvět země. R. 1349 se markrabství moravské dostalo pod samostatnou vládu vedlejší linie lucemburského rodu. R. 1355 byl sněmu předložen Majestas Carolina, zemský zákoník. Nebyl však přijat šlechtou. R. 1356 byla vydána Zlatá bula Karla IV., kterou byla, mimo jiné, stanovena volba německých králů většinou kurfiřtů; prvé místo z nich bylo dáno králi českému. Kurfiřtům bylo doporučeno, aby dali syny učít
- R. 1347 založen klášter na Slovanech pro slovanské mnichy.
- R. 1348 založena univerzita v Praze.
- Podzim r. 1348 Čechy a Morava zasaženy morovou epidemií, která pustošila Evropu.
- Založení Nového Města pražského. Počátek stavby chrámu sv. Víta (Matěj z Arrasu a Petr Paríeř). Budování Karlštejna.
- Stavby chrámů, klášterů, hradů; zlatá doba umění.
- R. 1357 stavba kamenného mostu přes Vltavu v Praze (Petr Paríeř).

ceskému jazyku. R. 1361 -1362 vznikla silná vojenská koalice krále polského a uherského, vévody rakouského, hraběte tyrolského a dalších proti Karlu IV. Diplomatičnou obratností Karla IV. se tento spolek rozpadl, aniž způsobil českým zemím větších škod. R. 1363 byl Václav IV., syn Karla IV., korunován na českého krále. R. 1364 Karel IV. a Rudolf IV., vévoda rakouský, uzavřeli dědičké smlouvy mezi Lucemburky a Habsburky. R. 1376 byl Karlo IV. zvolen králem římským. Karel IV. během své vlády potvrdil privilegia království českého, vydal zákony o trvalém přivtělení Moravy, Slezska a Horní Lužice k Čechám. Sňatkem získal poslední slezská knížectví, koupil a připojil Dolní Lužici, podmanil Branibory, koupil Horní Falc a jiná četná území v Německu. Česká koruna se stala největším státním útvarem ve střední Evropě. Ve své poslední vůli rozdělil Karel IV. své země synům tak, že Václav IV. měl vládnout v Čechách, Slezsku, Budyšínsku a Dolní Lužici a být lenním pánem Moravy, Opavska a lén v říši; Zikmund měl dostat většinu Braniborska s kurfiřtským hlasem, Jan Zhořelecko a zbytek Braniborska. Lucembursko po smrti nevlastního bratra Karla IV. - Václava - připadlo Václavovi IV. Během svého života byl Karel IV. čtyřikrát ženat. První jeho ženou byla francouzská princezna Blanka

R. 1363 Konrád Waldhauser zahájil svou kazatelskou činnost v Praze. Začátek opravného hnutí v Čechách.

60. - 70. léta 14. století - první úplný staročeský překlad bible.

R. 1374 Jan Milič z Kroměříže zemřel v Avignonu.

z Valois. Po její smrti se oženil s Annou Falckou, dcerou Rudolfa Falckého, jednoho ze svých největších odpůrců. Třetí manželkou se stala Anna Svidnická, dědička posledního slezského knížectví, které nebylo dosud připoutáno k českému státu. Počtvrté se Karel IV. oženil s Alžbětou Pomořanskou, vnučkou polského krále, která byla proslulá svou silou. V listopadu r. 1378 Karel IV. zemřel.

1378-1419 VÁCLAV IV.,
syn K. IV.,
král český
a římský

18 lety Václav IV. se ujal vlády v českém státě a římské říši. Propukl boj s vyšší šlechtou. Václav IV. odmítl římskou jízdu a císařskou korunu. R. 1394 byl král zajat panskou jednotou vedenou Joštem, moravským markrabětem, a Otou z Bergova, nejvyšším purkrabím pražským. Smír zprostředkoval Jan Zhořelecký. Válka mezi Václavem IV. a českými pány skončila příměřím r. 1399. R. 1400 byl Václav IV. porýnskými kurfiřty sesazen z říšského trůnu. Král byl podruhé zajat v letech 1402 - 1403 panskou jednotou v čele se Zikmundem Lucemburským a přechodně uvězněn ve Vídni. Zikmund Lucemburský byl jmenován Václavem IV. správcem českého království. R. 1409 král Václav IV. vydal Dekret kutnohorský, kterým změnil poměr hlasů na univerzitě. Čechové získali 3 hlasy a ostatní národy (polský, saský a bavorský) dohromady 1 hlas. Němečtí mistři a studenti opustili Prahu. R. 1411 byl Zikmund Lucemburský

Léto r. 1380 morová epidemie v Čechách.

R. 1389 židovský pogrom v Praze.

R. 1391 založena kaple Betlémská.

R. 1393 Jan z Pomuku utopen ve Vltavě (Jan Nepomucký).

V opravném hnutí působí Matěj z Janova a Tomáš ze Štítného.

R. 1402 Jan Hus kazatelem v kapli Betlémské.

R. 1412 Husův spor s církví kvůli odpustkům.

R. 1414 přijímání kalicha.

6. července 1415 Mistr Jan Hus upálen v Kostnici.

R. 1416 Jeroným Pražský upálen v Kostnici.

jmenován králem římským. R. 1419 konšel vyhozen z oken Novoměstské radnice. R. 1419 Václav IV. zemřel.

1419-1434 OBDOBÍ HUSITSKÝCH VÁLEK

Řady stoupců učení mistra Jana Husa se v Čechách rychle rozšířily. Počalo vrcholit napětí mezi husitským obyvatelstvem a katolickým panstvem. R. 1420 papež Martin V. vyhlásil křížovou výpravu proti Čechům. V dubnu r. 1420 přitáhl Zikmund Lucemburský, král římský a uherský, ku Praze. Husitský vojevůdce Jan Žižka z Trocnova se spojil s Pražany na základě čtyř artikulů pražských:

- 1) aby slovo boží bylo svobodně hlášáno,
- 2) aby bylo přijímáno pod obojí způsobou,
- 3) aby kněžstvo zanechalo světského panování,
- 4) aby smrtelné hříchy byly trestány.

R. 1420, při obléhání Prahy křižáckým vojskem, se dal Zikmund Lucemburský korunovat na českého krále. Nebyl však husitskou většinou národa přijat. Po smrti hejtmana Mikuláše z Husi se Jan Žižka postavil do čela Táboru. R. 1421 se konal čáslavský sněm, jehož se poprvé zúčastnila královská města; ustanovil vládu 20 zemských vladařů. Zikmund Lucemburský byl zbaven českého trůnu. Koruna byla poté nabídnuta litevskému knížeti Vitoldovi, bratrovi polského krále. V srpnu r. 1422 se uskutečnil druhý čáslavský sněm; za českého vla-

R. 1420 I. křížová výprava do Čech.

R. 1420 bitvy u Sudoměře a na Vítkově, první vítězství husitských vojsk nad královským rytířským vojskem.

R. 1420 bitva u Vyšehradu. Pražané porazili vojska Zikmunda Lucemburského.

R. 1421 II. křížová výprava do Čech. Dala se od Žatce na útěk.

R. 1422 Bitva u Německého Brodu. Porážka Zikmunda Lucemburského husity.

R. 1422 lan Želivský zrádně popraven.

R. 1422 III. křížová výprava do Čech. Vrátila se zpět.

R. 1422 Husitská kronika od Vavřince z Březové.

daře byl přijat synovec polského krále a velkovévody litevského Zikmund Korybut. V prosinci r. 1422 byl Korybut strýcem Vitoldem odvolán. R. 1423 Zikmund Lucemburský dal svému zeti, rakouskému vévodovi Albrechtu V., v léno Moravu s tím, že jej ustanovil dědicem české koruny. R. 1424 se Zikmund Korybut vrátil do Čech; zprostředkoval s pomocí Jana Rokycany smír mezi Žižkou a Pražany na Špitálském poli. R. 1427-1433 probíhaly tzv. spanilé jízdy; výpravy husitských vojsk pražských, táborských a sirotčích do okolních zemí. Cílem spanilých jízd bylo donutit nepřítel k jednání. R. 1429 se uskutečnila bratislavská schůzka Zikmunda Lucemburského se zástupci husitů, především Prokopem Holým a Merhartem z Hradce. Jednalo se o smíření husitů s církví; schůzka skončila nezdarem. R. 1432 proběhlo jednání v Chebu mezi husity a posly basilejského koncilu o tom, aby byla husitům na koncilu dána možnost svobodně hájit své učení, přičemž měřítkem se mělastátbible a chování prvotní církve. Výsledky tohoto jednání představuje tzv. soudce chebský. R. 1433 se husité v čele s Prokopem Holým zúčastnili koncilu v Basileji. V jednání se pokračovalo v Praze. R. 1435 proběhla nová jednání se Zikmundem. R. 1436 byla na jihlavském sjezdu vyhlášena

R. 1423 Žižkův vojenský řád.

R. 1423 bitva u Hořic; Žižka porazil vojsko Čeřika z Vartenberka.

R. 1424 bitva u Malešova. Žižka s tábory a ořebity porazil vojsko zemské vlády.

R. 1424 zemřel Jan Žižka z Trocnova.

R. 1426 bitva u Ústí nad Labem. Křížáci poraženi husity Prokopa Holého.

R. 1427 IV. křížová výprava do Čech.

R. 1427 bitva u Tachova. Křížáci prchají před husity Prokopa Holého.

R. 1431 V. křížová výprava do Čech.

R. 1431 bitva u Domažlic. Ohromná armáda křížáckých rytířů, takřka z celé Evropy, prchla před husitským vojskem.

R. 1434 bitva u Lipan. Jednota panská porazila polní vojska táborů a sirotků pod vedením Prokopa Holého. V bitvě u Lipan padl Prokop Holý, zvaný Veliký.

- kompektáta, jež byla dohodou mezi koncilem basilejským a husitskými Čechami. Jimi se povolovalo v Čechách přijímání pod obojí.
- 1436 -1437 ZIKMUND LUCEMBURSKÝ, bratr Vác. IV., král český a uherský, císař římský Na českého krále byl Zikmund Lucemburský korunován již v r. 1420 , po dobu husitských válek však nevládl. R. 1436 byl přijat husitskými stavy za krále českého poté, co jim vydal řadu privilegií. R. 1437 zemřel Zikmund Lucemburský na odchodu z Prahy. R. 1437 popraven Jan Roháč z Dubě.
- 1437-1439 ALBRECHTU. HABSBURSKÝ, zeť Zik. Luc, král český, uherský a římský Část šlechty vedená Oldřichem z Rožmberka a Merhartem z Hradce zvolila českým králem Albrechta II. Habsburského. Strana Hynka Ptáčka z Pirkštejna s husitskou šlechtou byla pro Kazimíra, bratra polského krále Vladislavám. Proti Albrechtovi vzniklo spiknutí, které však bylo potlačeno. Albrecht II. Habsburský zemřel při návratu z neúspěšného tažení do Uher proti Turkům. R. 1439 morová epidemie v Čechách.
- 1439-1452 BEZVLÁDÍ R. 1440 byl Hynek Ptáček z Pirkštejna zvolen hejtnanem 4 krajů východních Čech. R. 1444 zemský sněm uznal nároky 4 letého Ladislava Pohrobka, syna Albrechta Habsburského, na český trůn. R. 1444 se stal Ptáčkovým nástupcem 24 lety Jiří z Poděbrad. Strana Jiříkova se ustavila v Kutné Hoře v jednotu. R. 1448 Jiří z Poděbrad dobyl Prahu. Od té doby užíval titulu správce Království českého. R. 1449 se strana Jindřicha

- z Rožmberka ustavila ve Strakonících v jednotu strakonickou.
- 1452 -1453 JIRI
Z PODĚBRAD,
správce
Království českého
- R. 1452 sněm v Praze, navštívený příslušníky strany poděbradské i strakonické, ustanovil Jiřího z Poděbrad zemským správcem.
- 1453 -1457 LADISLAV
POHROBEK,
syn Albr. II. Hab.,
král český
a uherský
- Po korunovaci Ladislava Pohrobka na českého krále se postavení Jiřího z Poděbrad nezměnilo; zůstal i nadále správcem země smoci vladařskou. R. 1453 obnovení zemského soudu významně přispělo k upevnění právního řádu v zemi. Král Ladislav Pohrobek zemřel v 17 letech před svatbou s francouzskou princeznou Magdalenou.
- R. 1453 Cařihrad padl do rukou Turkům. Tato událost způsobila v Evropě velký rozruch.
- 1458-1471 JIŘÍ
Z PODĚBRAD
král český
- R. 1458 byl Jiří z Poděbrad korunován na českého krále. Podrobil si Moravu a Slezsko. R. 1465 se katolické panstvo ustavilo v jednotu zelenohorskou, namířenou proti králi. Zeť Jiřího z Poděbrad, uherský král Matyáš Korvín, vyhlásil r. 1468 Čechům válku a podnikl křížovou výpravu. Ta však byla Jiříkovým vojskem poražena. R. 1469 katolická šlechta zvolila v Olomouci Matyáše Korvína českým králem. Český sněm odmítl olomouckou volbu Matyáše a na návrh Jiřího z Poděbrad uznal nástupnictví Vladislava Jagellonského, syna polského krále Kazimíra.
- R. 1457 v Kunvaldě založena jednota bratrská. R. 1460 úmrtí Petra Chelčického.
- R. 1462 papež Pius II. zrušil basilejská kompaktáta.
- R. 1466 papež Pavel II. vyhlásil proti Čechům křížovou výpravu.
- R. 1471 zemřel Jan z Rokycan, arcibiskup pražský (ve funkci neuznaný papežskou kurií).
- 1471-1516 VLADISLAVU.
JAGELLONSKÝ,
syn Kazimíra IV.
král český a uherský
- R. 1471 se uskutečnila korunovace Vladislava Jagellonského na českého krále. Panská jednota uznávala však i nadále za české-
- R. 1483 pražské bouře.
- R. 1483 mor v Čechách.

ho krále Matyáše Korvína. Matyáš, ovládající v té době část Čech, polovinu Moravy, Slezsko a Lužice, nechal se korunovat v Jihlavě papežským legátem za českého krále a zahájil proti Vladislavovi boj. R. 1476 byla v Olomouci vyhlášena smlouva o příměří. Oba panovníci měli užívat titulu český král. Vladislav vládl pouze v Čechách, Matyáš ve vedlejších zemích koruny; na Moravě, ve Slezsku a v Lužicích. Tím bylo uskutečněno rozdělení České koruny. R. 1490, po smrti Matyáše, byla Česká koruna opět sjednocena. Téhož roku byl Vladislav II. Jagellonský zvolen uherským králem. R. 1509 proběhla korunovace Vladislavova syna Ludvíka na českého krále. R. 1515 král Vladislav II. Jagellonský uzavřel smlouvu o nástupnictví a sňatcích jeho dětí s Habsburky.

1516 -1526 LUDVÍK
JAGELLONSKÝ,
syn VI. II. Jag.
král český
a uherský

Po smrti Vladislava II. Jagellonského nastoupil na trůn jeho 11 letý syn Ludvík Jagellonský, Regentem byl pán z Rožmitálu. Mladý král sídlil v Budíne a neměl zpočátku vůbec možnost zasáhnout do českých událostí. V létě r. 1526 opět hrozil turecký vpád do Uher. Ludvík Jagellonský vytáhl v čele nepříteli a v osudné bitvě u Moháče na jihu Uher utrpěly jeho oddíly od Turků těžkou porážku. Dvacetiletý král na útěku zahynul. Jím vymřela větev českých Jagellonců. O český trůn projevil zájem několik kandidátů.

R. 1485 Kutnohorský sněm; náboženský smír mezi katolickou a kališnickou šlechtou.

R. 1497 rozhodnutí vydávat zběhlé poddané původním pánům.

R. 1500 zřízení zemské; posílení moci šlechty na úkor měst.

R. 1517 se šlechta a měšťané dohodli na smlouvě svatováclavské. Městům ponechána účast na sněmu, šlechtě přiznáno právo vaření piva. Dosaženo smíru mezi šlechtou a městy.

R. 1519 vystoupení přívrženců Martina Luthera v Praze. Kališníci se začali dělit na novou a staroutrakvisty.

R. 1524 převrat v Praze. Kališnická strana Paskova se zmocnila vlády v Praze, luterská strana Havlasova byla potlačována.

- 1526 -1564 FERDINAND I. HABSBUERSKÝ, vnuk řím. císaře Maxmiliána I., král český a uherský, císař římský
- Novým vládcem zvolil zemský sněm rakouského arcivévodu Ferdinanda Habsburského. Ten poté získal i korunu uherskou. Nikdo v té době nemohl tušit, že české, rakouské a uherské země zůstanou pod vládou Habsburků 400 let. Na českého krále byl Ferdinand I. Habsburský korunován r. 1527. Téhož roku byly zřízeny centrální dvorské úřady ve Vídni, kterým byla podřízena česká komora v Praze. R. 1531 byl Ferdinand I. zvolen římským králem. R. 1547, následkem nezdařeného odboje nekatolických stavů, ztratila města část svých privilegií. R. 1548 byl v Praze zřízen apelační soud jako odvolací orgán nad městskými soudy . R 1556 byl Ferdinand I. zvolen římským císařem.
- R. 1528 náboženské spory.
- R. 1529 Turci u Vídně.
- R. 1547 "krvavý sněm".
- Mandáty proti jednotě bratrské.
- R. 1556 jezuité uvedeni do Čech.
- R. 1561 arcibiskupský stolec v Praze po více jak stoleté přestávce opět obsazen - Antonín Brus z Mohelnice.
- R. 1564 povolen kalich.
- R. 1555 augšpurský mír - zaručil německým protestantským stavům náboženskou svobodu. Zásada: koho území, toho víra (poddaní měli vyznávat náboženství své vrchnosti nebo se vystěhovat).
- 1564-1576 MAXMILIÁN II., syn F. I., král český a uherský, císař římský
- Maxmilián II. byl panovníkem mírným a snášenlivým, ale z obavy před papežem nechtěl ve vlastních zemích připustit náboženskou svobodu. R. 1575 Maxmilián II. ústně schválil tzv. českou konfesi - dohodu českých nekatolíků o věcech náboženských. Hlavní zásada spočívala v tom, že poddaní nemuseli být stejného vyznání jako jejich vrchnost.
- R. 1571 zemřel Jan Blahoslav, biskup jednoty bratrské.
- R. 1573 zřízena univerzita v Olomouci.
- 1576- 1611 RUDOLFU., syn Max. II., král český a uherský, císař římský
- Rudolf II. si zvolil Prahu za své sídlo. Jeho pražský dvůr se stal skvělým evropským centrem vědy a umění. Za jeho vlády došlo v Čechách k otevřenému nástupu protireformace. R. 1599 byla česká kancelář, nejvyšší
- "Zlatý věk" české literatury.
- Daniel Adam z Veleslavína.

úřad celého českého státu, zba-
vena nekatolických úředníků. R.
1602 byl obnoven mandát proti
jednotě bratrské. R. 1608 svrhli
Moravané s pomocí císařova
bratra Matyáše katolickou
správu země a zemským
hejtmanem zvolili Karla st. ze
Žerotína. Moravské vojsko se
připojilo k Matyášovi táhnou-
címu na Prahu, který si chtěl na
bratrovi vydobýt trůn. Český
sněm využil Rudolfovy tísně a
vynutil si slib rychlého vyřízení
dalekosáhlých politických a
náboženských požadavků. Ma-
tyášovo tažení ku Praze bylo
úspěšné. Rudolf II. ustoupil ve
všech směrech. Smlouvou
libeňskou postoupil vládu nad
Uhrami, Rakousy a Moravou
Matyášovi, který byl zároveň
přijat za budoucího českého
krále. Za prokázanou podporu
byl panovník nucen vydat
českým stavům r. 1609 tzv.
Rudolfův majestát, potvrzující
českou konfesi. Poté byl zřízen
třicetiletý sbor nekatolických
defensorů na obranu víry. Rudolf
II. se pokoušel daný stav změnit
s cílem přivodit protistavovský
zvrát a zmařit Matyášovo
nástupnictví. K tomu mu pomá-
hali pasovští, kteří r. 1611 vpadli
do Čech. Zákrokem stavů byli
pasovští ze země vyhnáni. Ještě
téhož roku se Rudolf II. zřekl
české koruny. Ponechal si pouze
titul císaře Svaté říše římské a
poté brzy zemřel. Byl posledním
habsburským panovníkem
sídlícím v Praze.

R. 1579 - 1594 Bible kralická;
šestidílný komentovaný překlad
biblického textu do češtiny.
Vydána péčí jednoty bratrské.

Na císařském dvoře v Praze
působili astronomové Tycho z
Brahe a Jan Kepler, malíři
Bartoloměj Spranger, Hans von
Aachen, Giuseppe Arcimboldo
aj., rytec Jiljí Sadeler, sochař
Adrian de Vries aj.

Rudolfova galerie nabývá
světové proslulosti.

R. 1584 gregoriánský kalendář
zaveden v Čechách a na Moravě.

R. 1584 - 1590 Jakub Krčín z
Jelčan zbudoval největší český
rybník Rožmberk.

R. 1594 první vysoká pec v
Čechách (Králov Dvůr u
Berouna).

R. 1600 Jan Jesenský-Jessenius
provedl první veřejnou anato-
mickou pitvu v Praze.

- 1611-1619 MATYAS,
bratr Rud. II.,
král český
a uherský,
císař římský
- R. 1611 nastoupil na český trůn Matyáš. Po Rudolfově smrti obdržel r. 1612 titul římského císaře. Jako umírněnější politik se snažil zabránit srážkám s českými stavy. R. 1615 prohlásil zemský sněm češtinu za jediný oprávněný jazyk při sněmovních a jiných úředních jednáních. Katolická část šlechty prosadila na sněmu r. 1617 přijetí arcivévody Ferdinanda Štýrského jako budoucího českého krále. Stavovská opozice na porušování Majestátu reagovala svržením prohabsburských místodržících Martinice a Slavaty a písaře Fabricia z oken Pražského hradu. Nato byla zvolena vláda 30 direktorů, která ihned zahájila verbování vojska a obrátila se o pomoc do zahraničí. To byl počátek českého stavovského povstání, které současně zahájilo třicetiletou válku.
- Utisk protestantů.
- R. 1618 pražská defenestrace.
- R. 1618 - 1648 třicetiletá válka.
- 1619 FERDINAND II.,
bratranec Mat.,
král český,
uherský
a římský
- Povstání proti králi se rozšířilo do všech zemí Koruny české. 31. července 1619 generální sněm v Praze schválil novou ústavu. Český stát byl proměněn v konfederaci rovnoprávných zemí s volitelným panovníkem. 19. srpna 1619 byl Ferdinand II. sesazen generálním sněmem z českého trůnu.
- R. 1592 - 1670 Jan Ámos Komenský.
- R. 1619 Ferdinand II. Habsburský zvolen římským císařem.
- 1619- 1620 FRIDRICH
FALCKÝ,
král český
(Zimní král)
- Novým českým králem sněm zvolil Fridricha Falckého. Místo direktorské vlády byl obnoven sbor nejvyšších zemských úředníků, jmenovaných výhradně ze šlechty. V září r. 1620 zahájila císařská a ligistická

vojska tažení na Prahu. 8. listopadu 1620 se uskutečnila historická bitva na Bílé hoře, která skončila porážkou stavů. Fridrich Falcký se poté uchýlil do Slezska. Praha s většinou českých měst se bez boje vzdala. Morava byla obsazena bez odporu. Později se vzdalai Dolní Lužice, Slezsko a Horní Lužice. Fridrich Falcký odjel do Nizozemí. Do své smrti v r. 1632 se považoval za českého krále, ale na českou půdu již nikdy nevstoupil.

R. 1620 bitva na Bílé hoře.

1620 -1637 FERDINAND II.,
bratranec Mat.,
král český
a uherský,
císař římský

Země Koruny české byly opět poddány císaři. Těžký úder pro stavovský stát znamenalo vydání nové ústavy, Obnoveného zřízení zemského; v Čechách r. 1627, na Moravě r. 1628. Koruna česká se stala v habsburském rodu dědičná i po přeslici, němčina byla zrovnoprávněna s češtinou, postavení měst na zemském sněmu bylo omezeno. Za jediné povolené prohlášeno katolické vyznání. V důsledku toho opustily vlast desetitisíce lidí, než aby zradily své vyznání. R. 1631 obsadili Sašové Prahu. V té době došlo k obnovení práv protestantů. V r. 1632 se Prahy zmocnil Albrecht z Valdštejna, jehož moc v Čechách nebývalé vzrostla. Poté, co tento vojevůdce zahájil tajná jednání se Švédý a s českou nekatolickou emigrací, byl r. 1634 zavražděn v Chebu. Jeho obrovský majetek byl zkonfiskován. R. 1635 odstoupil Ferdinand II. se svolením stavů

21. června 1621 na Staroměstském náměstí popraveno 27 vůdců českého povstání. Mezi oběťmi byli 3 páni (Kryštof Harant z Polžic a Bezdruzic, Václav Budovec z Budova a Jáchym Ondřej Šlik), 7 rytířů a 17 měšťanů.

Konfiskace, protireformace, emigrace.

R. 1634 - 1648 Švédové několikrát v Čechách i na Moravě.

obě Lužice Sasku. Po více jak čtvrt tisíciletí tak natrvalo vypadly ze svazku zemí Koruny české.

- 1637-1657 FERDINAND III., Ferdinand III. vydal zmírňující "deklaratoria" k zřízení zemského. Podepsání vestfálského míru 24. října 1648 zmařilo naděje Habsburků na ovládnutí Evropy. Třicetiletá válka skončila neradostnou bilancí. Počet obyvatelstva se v českých zemích snížil asi o čtvrtinu až třetinu na 1 - 1,1 miliónu v Čechách, 0,5 - 0,6 miliónu na Moravě a 1 milión ve Slezsku. Jen v Čechách dobové prameny uvádějí 270 zpustlých zámků, více jak 100 měst a 1100 vesnic. Po vestfálském míru byl pořádek postupně obnovován, protireformace v zemích Koruny české však dále pokračovala. R. 1646 byl korunován císařův syn Ferdinand IV., ale r. 1654 předčasně zemřel.
- 1657 - 1705 LEOPOLDI., syn Ferd. III., král český a uherský, císař římský
- Panovnická moc neustále rostla k absolutismu a k centralizaci všech zemí. Protireformace byla poněkud zmírněna. R. 1679 - 1680 proběhlo velké povstání selského lidu v Čechách. Začalo petičními akcemi, kterými se poddaní obraceli přímo k císaři. Později přerostlo v otevřený boj. 22. března 1680 byl vydán mandát, který potvrdil práva vrchnosti vůči poddaným. Zakazoval obracet se s peticemi na císaře a odkazoval poddané na krajské hejtmany. Zároveň rušil všechna poddaná privilegia z doby před
- R. 1622 byla Karlova univerzita svěřena jezuitům.
- R. 1610 - 1674 Karel Skřeta - český malíř.
- R. 1654 čtyři fakulty spojeny v Univerzitu Karlo - Ferdinandovu s novým zřízením.
- R. 1653 - 1656 vyhotovení berní ruly. Evidence všech poddaných usedlostí a měštanských domů v zemi.
- R. 1653 - 1726 stavba Klementina, jezuitské koleje v Praze.
- R. 1663- 1664 válka s Turky.
- R. 1663 Turci vyplenili Moravu.
- R. 1679 1680 mor v českých zemích.

r. 1618, pokud nebyla nově potvrzena vrchnostmi. Povstání nevolníků postupně nabylo radikálnější podoby. 28. června 1680 byl vydán robotní patent Leopolda I., svým způsobem jedinečný dokument. Rámcově vymezil vztahy mezi vrchností a poddanými na celé další století. Robotní povinnost byla stanovena nejvýše na 3 dny v týdnu, zakazoval šlechtě vybírat protiprávně daně, zvyšovat dávky a nutit sedláky ke koupi předražených výrobků. Bylo též zakázáno ubližovat poddaným tělesnými tresty.

R. 1683 obležení Vídně Turky. Porážka Turků a jejich ústup z Uherské nížiny.

První manufaktury v Čechách - textilní výroba.

R. 1695 Jan Sladký Kozina popraven v Plzni.

R. 1700 - 1714 válka o dědictví španělské. Habsburská monarchie se stala evropskou velmocí.

1705-1711 JOSEF I.,
syn Leop. I.,
král český
a uherský,
císař římský

R. 1708 byla uskutečněna readmise (opětovné uvedení) českého krále do kurfiřtského kolegia. Po třicetileté válce zůstalo Habsburkům jako českým králům jen volební právo; nemohli se účastnit porad kurfiřtského sboru. Tato situace vytvářela nebezpečnou převahu protestantských knížat na říšském sněmu. Josef I. proto prosadil účast zástupce českého krále na kurfiřtských poradách. Pod vlivem císařova nejbližšího rádce Evžena Savojského se počaly měnit postoje vídeňské vlády k jednotlivým zemím monarchie. Státní správu měli vykonávat školení úředníci, kteří přihlíželi nejen k podnětům panovníka, ale i k stavovským návrhům. V Českém království vznikla 1710 komise pro revizi Obnoveného zřízení zemského. Předčasná císařova smrt však tyto nadějně plány ukončila.

R. 1705 - 1707 rolnické bouře v Horním Slezsku.

R. 1705 - 1714 sochařská výzdoba Karlova mostu v Praze. Podíleli se na ní Ferdinand Maxmilián Brokoff a Matyáš Bernard Braun.

- 1711 1740 KAREL VI.,
bratr Jos. L.,
král český
uherský,
císař římský
- 1740 -1780 MARIE
TEREZIE,
dcera K. VI.,
královna česká
a uherská,
císařovna římská
- 1741 KAREL
ALBRECHT
(Bavorský)
- Po mnoha letech bojů uzavřel Karel VI. mír s Francií ve válce o španělské dědictví. Vzdal se tak definitivně nároku na španělský trůn. Jako odstupné však habsburská monarchie získala severní italské provincie, Neapolsko, Sardinii a španělské Nizozemí (Belgii). Karel VI. byl posledním žijícím Habsburkem v mužské linii, což ho přimělo k tomu, aby r. 1713 vyhlásil tzv. pragmatickou sankci (r. 1720 schválená stavy). Stanovila nedělnost habsburských zemí a upravovala též nástupnictví habsburských dcer v případě vymření mužské rodové linie. Ačkoli pragmatická sankce byla přijata většinou evropských zemí, nezabránilo to po smrti Karla VI. válce o rakouské dědictví. Smrtí Karla VI. vymřel rod habsburský po meči.
- R. 1740 - 1748 proběhla válka o rakouské dědictví. Marie Terezie musela hájit trůn proti zemím, které neuznaly její dědické nároky (především Prusko, Sasko, Bavorsko a Francie). Ve válkách došlo ke ztrátě Kladska a většiny Slezska kromě Jesenicka, Opavska a Těšínska. Održená území byla připojena k Prusku.
- R. 1741 Prahu obsadila bavorsko-francouzská a saská vojska. Karel Albrecht Bavorský se prohlásil v Praze českým králem. Ještě téhož roku však opustil Prahu a odebral se do Říše. R. 1742 byl pak zvolen římským císařem jako Karel VII
- Nová přízeň jezuitům; nové patenty proti nekatolíkům; přísná cenzura knih - Koniáš.
- R. 1713 - 1714 poslední morová epidemie v Čechách a na Moravě.
- R. 1719 začaly vycházet první české Poštovské noviny.
- R. 1719 sochař Matyáš Bernard Braun vytvořil jedinečnou galerii Cností a Neřestí ve východočeském Kuksu. Barok v Čechách.
- R. 1724 počátky stálé operní scény v Čechách. Hrabě Špork angažoval do Prahy a Kuksu italskou operní společnost.
- R. 1668 - 1735 Petr Brandl - český malíř.
- R. 1729 svatořečení sv. Jana Nepomuckého.
- Počátek budování sítě hlavních silnic s pevným povrchem v Čechách.
- R. 1740 1742 první válka slezská.

R. 1743 byla Marie Terezie v Praze korunována za českou královnou. Většina české šlechty se přihlásila k nové panovnici. Po smrti Karla VII. Bavorského v r. 1745 se jeho syn zřekl nároků na rakouské dědictví, potvrdil pragmatickou sankci a slíbil dát svůj hlas při volbě císaře Františku Lotrinskému, manželu Marie Terezie. R. 1745 byl zvolen František Lotrinský římským císařem jako František I. Odr. 1745 vedla Marie Terezie válku o své dědictví s Francií a Španělskem. Ta skončila r. 1748 mírem v Cáchách. Marie Terezie ztratila část svých provincií, získala však všeobecné uznání pragmatické sankce. Válka ukázala nezbytnost hlubokých reforem v habsburské monarchii. R. 1748 byly ustaveny zemské deputace pro Čechy a Moravu. Tyto nové úřady byly zřízeny k realizaci nového berního systému. R. 1749 byl zřízen Nejvyšší soudní dvůr ve Vídni pro soudy jednotlivých zemí. Současně bylo ustaveno direktorium pro veřejné a kamerální záležitosti. Tento nový ústřední úřad odstranil českou a rakouskou dvorskou kancelář. V čele direktoria stál slezský šlechtic Bedřich Vilém Haugvic, iniciátor tereziánských reforem. R. 1749 byl zrušen český královský místodržitelství úřad v Praze a zemská vláda na Moravě. Místo nich nastoupily před 1 rokem zřízené deputace se změněným názvem: královská reprezentace a komora. V letech 1748-1751 byly postát-

R. 1744 vypovězení židů z Čech. Toto nařízení bylo po čtyřech letech odvoláno.

R. 1744 - 1745 druhá válka slezská. Skončila drážďanským mírem mezi Rakouskem, Saskem a Pruskem.

Od r. 1745 pokračovala válka o rakouské dědictví na západoevropském a italském bojišti.

R. 1748 - 1757 tereziánský katastr. Nahradil berní rulu a lánové rejstříky. Evidence měšťanských domů, usedlostí a půdy.

Péče o vzdělání.

R. 1750 zavedena jednotná měna ve všech habsburských zemích. Vídeňská marka stříbra se rovnala 12 tolarům nebo 24 zlatým.

něny krajské úřady. Krajští hejmani, dosud stavovští hodnostáři, se stali státem placenými úředníky. Moc stavů tak byla omezena. R. 1752 byl vydán celní řád pro české země chránící domácí výrobu před dovozem. R. 1753 byl zřízen apelační soud pro Moravu v Brně. Měštům bylo odňato hrdelní právo. R. 1753 byl vydán patent o soupisu obyvatelstva. První soupis byl proveden r. 1754; v Čechách napočteno 1,97 miliónu obyvatel, na Moravě a ve Slezsku 1,04 miliónu. R. 1754 byly vydány první zemské lesní řády pro Čechy a Moravu. R. 1756 vypukla tzv. sedmiletá válka, v níž Rakousko usilovalo o znovuzískání Slezska. R. 1756 se uskutečnila bitva u Lovosic, ve které rakouská armáda utrpěla porážku od pruských vojsk krále Fridricha II. V květnu r. 1757 byli Rakušané opět poraženi v bitvě u Štěrbohol. V červnu r. 1757 utrpěl naopak porážku Fridrich II. u Kolína. Válka pak pokračovala se střídavým štěstím. Vojskům Marie Terezie se ani tentokrát nepodařilo trvale ovládnout Slezsko. R. 1763 mír v Hubertsburgu (u Lipska) ukončil sedmiletou válku mezi Rakouskem a Pruskem. Marie Terezie se s konečnou platností zřekla Slezska a Kladska. Prusko poté vyklidilo Sasko. Fridrich II. se zavázal dát svůj kurfiřtský hlas synu Marie Terezie arcivévodovi Josefovi. R. 1762 byla ustavena česko-rakouská dvorská kancelář nahrazující

R. 1752 zřízena úvěrní banka v Brně.

R. 1753 - 1775 Pražský hrad přestavěn podle plánů Nicolò Pacassioho v jednoduchém klasicismu s bohatými rokokovými interiéry. Oba slohy, jež vystřídal baroko, byly typické pro tereziánské období.

R. 1756 - 1763 třetí válka slezská (sedmiletá).

R. 1757 zemřel Jan Václav Antonín Stamic, český hudební skladatel.

R. 1767 - 1769 český sochař Ignác František Platzer zhotovil sousoší Zápas gigantů (brána Pražského hradu).

70. léta - vznik Učené společnosti.

Zakládání pevností (Terezín, Josefův).

R. 1771 - 1772 hladomor v českých zemích. Zemřela asi desetina obyvatelstva. Poté hromadné rozšíření brambor.

R. 1771 selské bouře v Čechách.

R. 1772 první dělení Polska.

R. 1773 zrušení jezuitského řádu bulou papeže Klimenta XIV.

R. 1774 zaveden povinná školní docházka od 6 do 12 let.

- 1780-1790 JOSEFU.,
syn Mar. Terezie,
král český
a uherský,
císař římský
- direktorium pro veřejné a kamerální záležitosti (z r. 1749).
R. 1763 bylo vydáno memorandum Václava Antonína Kounice o zemské správě v Čechách. Na jeho základě bylo místo reprezentace a komory ustaveno zemské gubernium v čele s nejvyšším purkrabím, na Moravě zemským hejtmanem.
R. 1764 byl arcivévoda Josef, syn Františka Lotrinského a Marie Terezie, zvolen římsko-německým císařem. V r. 1765, po smrti svého otce, se ujal vlády v římské říši a téhož roku se stal spoluvladařem Marie Terezie v habsburských zemích.
- Během své desetileté vlády uskutečnil Josef II. řadu hlubokých reforem. 13. října 1781 vydal toleranční patent, který povoloval vedle katolického též augšpurské, helvétské a pravoslavné vyznání. Katolické církvi bylo ponecháno nadále výsadní postavení v církevní správě a ve školství. Skončil náboženský útlak. 1. listopadu 1781 byl vydán patent o zrušení nevolnictví v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Jím bylo odňato vrchnosti právo bránit poddaným v uzavírání sňatků i v odchodu z panství. R. 1783 byla spojena správa Moravy a zbytku Slezska. Téhož roku byly zřízeny generální semináře, které měly zajistit výchovu josefínsky smýšlejících kněží. V dubnu r. 1783 proběhla reorganizace soudnictví v českých zemích. V říjnu
- R. 1775 velké selské povstání.
R. 1775 robotní patent.
R. 1776 zákaz mučení při hrdelních procesech.
R. 1777 biskupství olomoucké arcibiskupstvím.
R. 1777 náboženské nepokoje na Valašsku.
R. 1778- 1779 válka o bavorské dědictví (bramborová válka).
Katolická církev podřízena státu, rušení klášterů.
R. 1782 olomoucká univerzita přeměněna na lyceum.
Poněmčování škol.
Svoboda tisku, podpora zemědělství, obchodu a průmyslu, zakládání dobročinných ústavů.
R. 1783 založeno Nostitzovo divadlo (od r. 1799 Stavovské divadlo).
R. 1784 čtyři pražská města (Staré Město pražské, Nové Město pražské, Malá Strana a Hradčany) spojena v jeden správní celek se společným magistrátem.
R. 1784 nový studijní řád na pražské univerzitě.

r. 1784 byly zrušeny stavovské zemské výbory a jejich působnost převzala zemská gubernia. Pravomoc sněmů byla tímto omezena a dále již nebyly svolávány. V letech 1785-1789 byl vypracován josefínský berní katastr, který evidoval hospodářskou půdu v zemi. R. 1786 byl vydán první díl všeobecného občanského zákoníku. R. 1787 následovalo vydání trestního zákoníku. V témže roce byly zřízeny nové kriminální soudy. R. 1789 vyšel berní a urbaniální patent, který nahrazoval robotu peněžní dávkou. Daňové a urbaniální zatížení poddaných nemělo překročit 30% hrubého výnosu pozemků. Josef II. nebyl přítelem obřadností. Nenechal se tudíž korunovat v Čechách ani v Uhrách. Rád cestoval po svých zemích a na vlastní oči se seznamoval s realitou. Vystupoval pod cizím jménem - hrabě Falkenstein. Svůj sen o vybudování mocné, osvícené monarchie nenaplnil. Zemřel ve Vídni r. 1790.

1790 -1792 LEOPOLD II.,
bratr Jos. II.,
král český
a uherský,
císař římský

Dvouleté panování Leopolda II. bylo charakterizováno četnými ústupky protijosefínské stavovské opozici, ačkoli jeho smýšlení bylo osvícenské. R. 1790 byl odvolán josefínský berní a urbaniální patent a zrušeny generální semináře. Hlavní josefínské reformy (toleranční patent a zrušení nevolnictví) zůstaly zachovány. 6. září 1791 se uskutečnila v Praze koruno-

R. 1784 Učená společnost, r. 1790 Královská česká společnost nauk.

V prosinci r. 1786 uvedena v Nostitzově divadle v Praze opera Figarova svatba od Wolfganga Amadea Mozarta. R. 1789 uvedena premiéra opery Don Giovanni.

R. 1789 -1794 Velká francouzská revoluce.

R. 1753 -1829 Josef Dobrovský, český historik a filolog.

R. 1783 vynález parního stroje v Anglii - počátek průmyslové revoluce.

R. 1790 Matěj Václav Kramerius založil nakladatelství Česká expedice.

R. 1791 první výstava průmyslových výrobků v Evropě se konala v Praze.

R. 1792 podepsána spojenecká smlouva mezi Rakouskem a Pruskem. Byla namířena proti revoluční Francii.

vace Leopolda II. za českého krále.

- 1792-1835 FRANTIŠEK I., syn L. II., král český a uherský, dor. 1806 císař římský, od r. 1804 císař rakouský
- R. 1792 se uskutečnila v Praze korunovace Františka II. na českého krále pod jménem František I. Jeho vláda se vyznačovala posílením absolutismu a zavedením policejního režimu v habsburských zemích. Panování Františka II. bylo z velké části naplněno válkami s revoluční Francií a s Napoleonem. R. 1792 vypověděla Francie Rakousku válku. R. 1793 - 1797 proběhla první koaliční válka proti Francii; ukončena mírem v Campoformiu r. 1797. R. 1799 - 1801 vzplanula druhá válka proti Francii; ukončena mírem v Lunéville r. 1801. R. 1804 přijal František II. titul dědičného císaře rakouského pod jménem František I. R. 1805 se uskutečnila třetí válka proti Francouzům. Rakousko s Ruskem bylo poraženo napoleonskými vojsky u Slavkova. Válka skončila téhož roku mírem batislavským. Vznik Rýnského spolku znamenal zánik Svaté říše římské německého národa. R. 1809 proběhla čtvrtá válka proti Francouzům; ukončena téhož roku mírem vídeňským. Rakousko se stalo spojencem Napoleona. R. 1810 se uskutečnil sňatek dcery Františka II. arcikněžny Marie Louisy s Napoleonem Bonapartem. R. 1811 došlo v Rakousku ke státnímu bankrotu v dů-
- R. 1792 zřízena stolice českého jazyka a literatury na pražské univerzitě.
- R. 1793 druhé dělení Polska. R. 1795 třetí dělení Polska. Konec samostatného polského státu.
- R. 1796 Jakub Jan Ryba - Česká vánoční mše.
- R. 1797 první strojní prádelna bavlny v českých zemích (Vemeřice u Děčína).
- R. 1799 založena Akademie výtvarných umění v Praze.
- R. 1801 první řepný cukrovar v českých zemích (Hořovice).
- R. 1802 zrušení doživotní vojenské služby.
- R. 1802 - 1822 zámek Kačina u Kutné Hory - empírový sloh v Čechách.
- R. 1803 - 1807 první parní stroj v českých zemích zkonstruoval František Josef Gerstner.
- R. 1804 první spřádací stroj na vlnu v českých zemích (Brno). R. 1804 první parní hotel v Čechách (Stráž nad Nisou).
- R. 1805 velká bitva tří císařů u Slavkova na Moravě.
- R. 1806 jihoněmecké a západo-německé státy vytvořily Rýnský spolek v područí Napoleona.
- R. 1806 založena pražská technika.

sledku válečného vyčerpání monarchie. R. 1811 byl vydán občanský zákoník pro země neuherské. Bylo jím zavedeno jednotné státní občanství a razil cestu rovnosti všech občanů před zákonem. R. 1813 vznikla koalice Rakouska, Ruska a Pruska, která porazila Napoleonova vojska v bitvě národů u Lipska. Vrchním velitelem spojených vojsk, v nichž Slované zemí rakouských a ruských měli převahu nad Němci, byl český pán, maršál kníže Schwarzenberg; bitevní plán vypracoval šéf jeho štábu Jan Josef Radecký. R. 1814 ukončil pařížský mír dlouholeté období válek mezi protinapoleonskou koalicí a Francií. R. 1814 - 1815 proběhl vídeňský kongres, na jehož základě Rakousko obdrželo čtrnáct územní zisky. Po konečné porážce Napoleona I. (stodenní císařství) byl podepsán r. 1815 druhý pařížský mír. Pobyty ruských vojsk v českých zemích během napoleonských válek výrazně pozvedly u českého národa vědomí slovanské sounáležitosti. Po napoleonských válkách Rakousko přistoupilo na návrh ruského cara uzavřít smlouvu křesťanských panovníků proti "buřičským silám" v Evropě a zajistit tak "věčný mír". R. 1815 vznikla Svatá aliance spojeneckých velmocí Rakouska, Ruska a Pruska. K této alianci se později připojily další evropské země. V rakouské monarchii byl opět upevněn absolutismus, jehož

R. 1813 bitva u Prestanova a Chlumce.
R. 1813 bitva u Varvažova.

R. 1814 založeno Slezské muzeum v Opavě.
R. 1817 založeno Moravské muzeum v Brně.
15. dubna 1818 založeno Národní muzeum v Praze.

R. 1815 Josef Božek předvedl svůj parovůz ar. 1817 parní loď.

R. 1817 provedena nová berní reforma.

R. 1817 Rukopis královédvorský.
R. 1818 Rukopis zelenohorský.

R. 1821 první válcovna v českých zemích (Ondřejevice u Zlatých Hor).

R. 1824- 1832 stavba koněspřežní železnice České Budějovice - Linec.
R. 1825 - 1836 stavba koněspřežní železnice Praha - Lány.

R. 1825 založena Spořitelna česká.

R. 1826 premiéra první české opery Dráteník od Fr. Škroupa.

R. 1826 Josef Ressel provedl úspěšné pokusy s lodním šroubem.

R. 1827 obnovena olomoucká univerzita - povýšením dosavadního lycea na univerzitu.

R. 1827 bratřenci Veverkové zkonstruovali ruchadlo.

R. 1827 založena Česká vzájemná pojišťovna.

1835-1848 FERDINAND V.,
syn Fr. I.,
král český
a uherský,
císař rakouský

hlavním zastáncem se stal kancléř Clemens Wenzel Lothar Metternich. V této obtížné době vzbudilo velké naděje u českých vlastenců vydání jazykového dekretu (r. 1816), kterým se rozšiřovala práva češtiny ve školství. (Dvorským nařízením r. 1821 byla opět zrušena.)

R. 1835 usedl na trůn Ferdinand V. Svým jednáním si získal přídomek Dobrotivý. Pro svou slabomyslnost však nebyl schopen fakticky vládnout. Skutečnou moc měl v rukou triumvirát ve složení Clemens Wenzel Lothar Metternich, Franz Anton Kolowrat a arcivévoda Ludvík. Koncem r. 1844 vznikl v Praze tajný politický klub Repeal, ve kterém se scházeli pokrokově smýšlející příslušníci pražské inteligence. R. 1846 byl vydán Dvorský dekret o výkupu roboty. Poddaní se mohli zbavit roboty svým vykoupením penězi nebo naturální dávkou. 11. března 1848 bylo z iniciativy tajného politického klubu Repeal svoláno shromáždění pražského lidu ve Svatováclavských lázních na Novém Městě pražském. Schválilo návrh petice císaři, požadující vytvoření státoprávního celku ze zemí Koruny české, rovnoprávnost Čechů a Němců ve všech oblastech veřejného života, všeobecný výkup roboty a zrušení poddanství, zavedení obecní samosprávy, svobodu tisku, shromažďování, náboženského vyznání aj. 12. března 1848 se poprvé sešel Svatovácl-

R. 1828 založeny Vítkovické železářny.

R. 1831 -1832 cholera v českých zemích.

R. 1831 založena Maticе česká.

R. 1834 vyšlo první číslo Květů českých.

21. prosince 1834 poprvé zazněla píseň: "Kde domov můj". Nápěv složil František Skroup, slova napsal Josef Kajetán Tyl.

R. 1835 - 1839 Josef Jungmann vydává v Praze pětidílný Slovník česko - německý.

R. 1836 Karel Hynek Mácha vydal báseň Máj.

R. 1836 ve Vítkovicích otevřena první koksová vysoká pec v celé Rakouské monarchii.

R. 1836 otevřena první mechanická prádelna lnu v českých zemích (Mladé Buky u Trutnova).

R. 1773-1847
Josef Jungmann.

R. 1787- 1869
Jan Evangelista Purkyně.

R. 1793- 1852
Jan Kollár.

R. 1798- 1876
František Palacký.

R. 1799- 1852
František Ladislav Čelakovský.

lavský výbor na Staroměstské radnici v Praze. 14. března 1848 Svatováckavský výbor projednal a schválil konečné znění petice císaři. Pod tlakem povstání ve Vídni (13. - 15. března 1848) byla příslibena ústavnost. 19. března 1848 odjela pražská deputace do Vídně, aby předala císaři petici s požadavky českého národního hnutí. Odpověď na petici byla neurčitá. 23. března 1848 byla vypracována druhá pražská petice a odeslána císaři. Odpověď byl kabinetní list vlády vydaný 8. dubna 1848. Uznával zásadu jazykové rovnoprávnosti ve státní správě a ve školství, sliboval rozšíření českého zemského sněmu o zástupce průmyslníků a majetného rolnictva aj. Požadavek spojení zemí Koruny české v jeden státoprávní celek však odkazoval k rozhodnutí budoucího říšského sněmu. 10. dubna 1848 vznikl v Praze Národní výbor jako orgán českého konstitučního hnutí. 11. dubna 1848 napsal František Palacký otevřený dopis, jenž je znám pod názvem Psní do Frankfurtu. Jménem českého národa v něm odmítl začlenění Čech do budoucího sjednoceného Německa. Nejlepší záruku svébytného rozvoje českého národa spatřoval v rakouské monarchii, jež by byla přeměněna v konstituční federaci rovnoprávných národů. Jako protiváhu Národnímu výboru založili stoupenci velkoněmecké myšlenky v Praze Konstituční spolek, který se zasazoval o za-

R. 1836 - 1847 stavba Severní dráhy Ferdinandovy (Vídeň - Nový Bohumín).

R. 1840 první veřejný český ples v Praze.

R. 1841 první český kolesový parník Bohemia byl spuštěn na vodu v Praze Karlíně.

R. 1842 vydány nové stanovy Jednoty k povzbuzení průmyslu v Čechách.

R. 1842 profesor pražské polytechniky Christian Doppler formuloval svůj (izv. Dopplerův) princip, platný pro optické a akustické jevy.

R. 1842 založen v Plzni Měšťanský pivovar (dnešní Prazdroj).

R. 1842 - 1845 slavba severní dráhy Olomouc - Praha.

R. 1843 spisovná slovenština.

R. 1845 otevřena první prádelní škola v českých zemích (Dolní Adršpach u Trutnova).

R. 1846 otevřena Měšťanská beseda v Praze jako reprezentativní společenské středisko pražského měšťanstva.

R. 1848 vyšlo v Brně první číslo Týdeníku, listů ponaučných a zábavných.

R. 1848 založen český politický spolek Lípa slovanská.

R. 1848 vyšlo první číslo Pražského večerního listu.

členění Cech do budoucího sjednoceného Německa. 25. dubna 1848 byla vydána vídeňskou vládou oktrojovaná ústava. Po vlně odporu revoluční Vídně však byla 16. května 1848 odvolána. V českých zemích vrcholil tzv. boj o Frankfurt. Volby do frankfurtského parlamentu, vypsané v Čechách na 20. května 1848, byly českým obyvatelstvem bojkotovány. Na jaře r. 1848 se všeobecně rozšířilo na českém venkově odpírání roboty a jiných feudálních povinností obyvatelstva. 2.-12. června 1848 se v Praze konal Slovanský sjezd. Výsledkem byl Manifest sjezdu slovanského k národům evropským, který odsuzoval politický a národnostní útlak. 12. června 1848 v pondělí svatodušní došlo v Praze, kde ještě zasedal Slovanský sjezd, k studentským bouřím nejasných cílů. Povstání radikální mládeže bylo vojskem velícího generála knížete Windischgrátze potlačeno. Výsledky opatrné politiky Palackého byly tímto zmařeny. 22. července 1848 byl ve Vídni zahájen ústavodárný říšský sněm. Jediným velkým činem tohoto sněmu bylo vydání zákona o zrušení poddanství (7. září 1848). 6. října vypuklo ve Vídni povstání a sněm byl přemístěn do Kroměříže (zde zasedal do 7. března 1849, kdy byl rozehnan vojskem). Císař Ferdinand V. uprchl z revoluční Vídně a uchýlil se pod ochranu olomoucké pevnosti.

R. 1848 historik F. Palacký začal vydávat v Praze v českém překladu své životní dílo Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě (originál napsán německy pod názvem Geschichte von Böhmen). Od III. dílu začaly Dějiny vycházet v češtině jako originál a v němčině jako překlad.

R. 1848 snahy o založení Německé říše ztroskotaly.

R. 1808- 1856
Josef Kajetán Tyl.

R. 1810- 1836
Karel Hynek Mácha.

R. 1811 - 1870
Karel Jaromír Erben.

R. 1818- 1903
František Ladislav Rieger.

R. 1820- 1862
Božena Němcová.

R. 1820- 1871
Josef Mánes.

R. 1821 - 1856
Karel Havlíček Borovský.

R. 1824- 1884
Bedřich Smetana.

R. 1834- 1891
Jan Neruda.

R. 1841 - 1901
Julius Zeyer.

R. 1841 - 1904
Antonín Dvořák.

- 1848-1916 FRANTIŠEK JOSEF I., synovec Ferd. V., král uherský a císař rakouský
- Dne 2. prosince 1848 Ferdinand V. abdikoval v Olomouci ve prospěch svého synovce Františka Josefa. Nástup nového císaře byl charakterizován posílením absolutismu. Vláda ústavodárný říšský sněm v Kroměříži rozpustila a vydala 4. března 1849 novou oktrojovanou ústavu. Stavovské zřízení bylo zrušeno a sněmům ponechána jen malá působnost. Morava a Slezsko byly prohlášeny korunními zeměmi a vedle Království českého byly přímo podřízeny císařské Koruně rakouské. 31. prosince 1851 byla zrušena tzv. silvestrovskými patenty oktrojovaná ústava z r. 1849, takže v monarchii nastal holý absolutismus. Jeho hlavním představitelem se stal ministr vnitra Alexander Bach. Zhoršená zahraniční situace po italské válce a finanční nesnáze monarchie rozhodly o pádu absolutismu. V srpnu r. 1859 byl A. Bach propuštěn. R. 1860 vydal císař František Josef I. tzv. Říjnový diplom, ve kterém se napříště zřekl absolutismu a zdůraznil význam zemských sněmů. 26. února 1861 byla vydána Únorová ústava. Byla vedena v duchu zcelajiném, než sliboval Říjnový diplom, neboť posílala centralismus monarchie. R. 1863 opustili poslanci českého sněmu říšskou radu. Tato pasivní opozice Čechů proti říšské radě trvala do r. 1879. R. 1867 došlo k rakousko - uherskému vyrovnání. Monar-
- R. 1850 vydán nový trestní řád.
- R. 1850 první použití telegrafu pro soukromou korespondenci v českých zemích.
- R. 1850 vydání prvních poštovních známek v habsburské monarchii.
- R* T 851 zavedení nového celního tarifu v Rakousku; zmírnění celního ochráníství.
- R. 1853 - 1855 Krymská válka.
- R. 1858 vydán almanach Máj.
- R. 1859 bitvy u Magenty a Solferina. Rakousko vedlo válku proti Sardinii, ve které ztratilo Lombardii.
- R. 1860 vyšlo první číslo časopisu Čas.
- R. 1861 vydán protestantský patent, který zrovnoprávňoval protestantská vyznání s oficiálním katolickým vyznáním.
- R. 1862 založena Matice slovenská v Turčianském Sv. Martině.
- R. 1862 založen Sokol.
- R. 1864 rakouskoapruská vojska vedla válku proti Dánsku.
- R. 1865 vydal F. Palacký své dílo Idea státu rakouského.
- R. 1865 zahájena pravidelná paroplavba na Vltavě.

chie se tak rozdělila na dva samostatné státy spojené uníí; Předlitavsko (území pod vlivem Vídně) a Zalitavsko (území za řekou Litavou - tzn. Uhry). Vyrovnaní bylo utvrzeno 8. června 1867 slavnostní korunovací Františka Josefa I. na uherského krále. Jednání o vyrovnaní bylo formálně ukončeno až prosincovou ústavou. Ta v zásadě platila až do zhroutení monarchie. 22. srpna 1868 vydali čeští poslanci zemského sněmu v Praze státoprávní deklaraci namířenou proti dualismu monarchie. R. 1870 a 1871 byly vydány císařské reskripty, ve kterých František Josef I. projevil úmysl nechat se korunovat na českého krále. Český zemský sněm přijal tzv. fundamentální články vymezující státoprávní postavení Čech v monarchii. Odmítavý postoj Němců a Maďarů v rámci monarchie však zmařil snahy o česko-rakouské vyrovnání. Ke korunovací Františka Josefa I. na českého krále do konce jeho panování již nedošlo. Během vlády Františka Josefa I. se čeština v širší míře rozšířila na základní a střední školy. Na základě jazykových nařízení Karla Stremayra (r. 1880) a hraběte Kazimíra Badeniho (r. 1897) se počalo češtiny používat i jako úředního jazyka. R. 1890. začala jednání o tzv. články punktační. Byla vedena snahou o česko-německé

R. 1866 bitva u Hradce Králové. Rakousko podlehlo Prusku.

R. 1866 země Koruny české se zeměmi rakouskými vyloučeny z Německého spolku.

R. 1867 vznik Severoněmeckého spolku.

R! 1867 pouť českých politiků na Rus.

R. 1868 položen základní kámen k Národnímu divadlu.

R. 1868 vydán branný zákon. V Rakousku zavedena všeobecná branná povinnost. Zákon stanovil délku všeobecné základní služby na 3 roky.

R. 1868 vydán almanach Ruch.

R. 1869 se Česká polytechnika rozdělila na českou a německou část. Česká část se konstituovala jako České vysoké učení technické.

R. 1869 vydán zákon o všeobecné povinné školní docházce. Docházka se prodloužila v zásadě na 8 let.

R. 1869 vznikla firma Skoda Plzeň.

R. 1872 založena První brněnská strojírna.

R. 1871 vznik Německého císařství.

R. 1873 vydán zákon o přímých volbách do říšské rady; tzv. dubnová ústava.

R. 1874 započato s bouráním městských hradeb v Praze.

vyrovnání v rámci monarchie. Boj o jazykové právo v Čechách, punktacemi rozvířené (tj. česko- německé vyrovnání), pak pokračoval až do zániku Rakouska-Uherska. R. 1905 císař František Josef I. potvrdil tzv. moravský pakt. Tím se na Moravě dočasně zdařilo česko - německé vyrovnání. Moravskému sněmu byla dána česká většina; rovněž německá menšina byla zabezpečena. 26. ledna 1907 bylo v Předlitavsku zavedeno všeobecné hlasovací právo pro muže od 24 let. V květnu r. 1907 se konaly volby do říšské rady. Z českých politických stran získala strana agrární 28 mandátů, sociální demokraté 24 mandátů, mladočeši 18 mandátů, klerikálové 17 mandátů, národní sociálové 9 mandátů, staročeši 7 mandátů, strana pokroková 2 mandáty, nezávislí kandidáti 2 mandáty. Z národnostního hlediska bylo v poslanecké sněmovně říšské rady 232 Němců, 108 Čechů, 79 Poláků, 32 Ukrajinců, 24 Slovinců, 19 Italů, 13 Srbochovatů, 5 Rumunů a 4 Židé. Na přelomu února a března r. 1908 se konaly volby do českého zemského sněmu. Sněm byl zahájen v září r. 1908. Jeho zákonodárnou činnost však mařily spory českých a německých poslanců. R. 1913 byl český sněm rozpuštěn a nahrazen správní komisí podřízenou přímo panovníkovi. Do vzniku světové války k doho-

R. 1874 založena Národní strana svobodomyšlná (mladočeši) osamostatněním od Národní strany (staročeši).

R.1875 zemřel císař Ferdinand I.; poslední korunovaný český král. Po své abdikaci v r. 1848 žil na Pražském hradě a získal si nemalou oblibu Pražanů.

R. 1876 zemřel František Palacký; měsíc po dokončení svého životního díla Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě.

R. 1878 okupace Bosny a Hercegoviny habsburskou monarchií.

R. 1846-1908 Svatopluk Čech.

R. 1850- 1937 Tomáš Garrigue Masaryk.

R. 1850- 1900 Zdeněk Fibich.

R. 1882 rozdělení Karlo - Ferdinandovy univerzity.

R. 1883 otevřeno Národní divadlo.

R. 1886 rukopisný spor; prokázána nepravost Rukopisu královédvorského a zelenohorského.

R. 1888 začal vycházet Ottův slovník naučný.

R. 1889 založena Poldina huť v Kladně.

R. 1890 založena Česká akademie věd a umění.

dě nedošlo a sněm svou činnost již nikdy neobnovil. 28. června 1914 spáchala skupina srbských studentů v Sarajevu atentát na následníka trůnu Františka Ferdinanda d'Este a jeho manželku Žofii. Obapři atentátu zahynuli. 7. července 1914 ministerská rada rozhodla o předložení dalekosáhlých požadavků Srbsku, u nichž se předpokládalo, že budou odmítnuty, a tak bude možné řešení cestou vojenského zásahu. 28. července 1914 vyhlásilo Rakousko-Uhersko válku Srbsku. V prosinci r. 1914 odjel T. G. Masaryk do zahraničí. 6. července 1915 zahájil v Ženevě zahraniční protirakouskou akci s cílem vytvořit samostatné Československo. Později spolu s E. Benešem založili Český zahraniční komitét, sdružující všechny organizace Čechů v cizině. V únoru 1916 v Paříži byl Český zahraniční komitét přeměněn v Národní radu československou. 21. listopadu 1916 zemřel císař František Josef I.

1916-1918 KAREL I.
 prasnovec Fr. J. I.,
 král uherský
 a císař rakouský

Během 1. světové války postupně sílilo osvobozenecké hnutí českého a slovenského národa. Vůdčími osobnostmi zahraničnfho odboje se stali Tomáš Garrigue Masaryk, Eduard Beneš a Milan Rastislav Štefánik. Z českých a slovenských zajatců, vojenských zběhů a zahraničních krajanů byly vytvořeny vojenské legie bojující po boku ruské, francouzské a

R. 1891 jubilejní zemská výstava v Praze.

R. 1892 zavedena korunová měna.

R. 1895 Národopisná výstava československá v Praze.

R. 1896 první elektrifikovaná tramvajová linka v Praze.

R. 1897 v Kopřivnici vyroben první automobil se spalovacím motorem v českých zemích (značka President).

R. 1899 založen Český výbor pro hry olympijské.

R. 1901 založena Česká filhar-

R. 1908 anexe Bosny a Hercegoviny habsburskou monarchií.

1. srpna 1914 vznikla ve Francii česká vojenská skupina Nazdar.
 9. srpna 1914 založen Výbor osady a dobrovolníků českých v Paříži.

Září 1914 bitva na Marň.

R. 1915 rozpuštění České obce sokolské.

R. 1851 - 1930
 Alois Jirásek.

R. 1852- 1913
 Mikoláš Aleš.

R. 1853- 1912
 Jaroslav Vrchlický.

R. 1854- 1928
 Leoš Janáček.

italské armády proti centrálním mocnostem, tj. Německu a Rakousku-Uhersku. V čele domácího odboje stáli Karel Kramář, Alois Rašín a Přemysl Šámal. Představitelé domácího odboje se sjednotili v tajnou organizaci zvanou Maffie, která usilovala o spojení se zahraničným protirakouským odbojem. V čele Maffie stál zpočátku E. Beneš a po jeho odchodu do zahraničí P. Šámal. R. 1916 byli K. Kramář a A. Rašín odsouzeni rakouskými soudy k trestu smrti, r. 1917 však amnestováni. 17. srpna 1917 v Paříži uzavřela francouzská vláda dohodu s Národní radou československou o čs. armádě. Na základě této dohody se Národní rada 16. prosince 1917 stala nejvyšší politickou autoritou nad československým vojskem ve Francii. 6. ledna 1918 byla přijata v Praze na shromáždění českých říšských a zemských poslanců tzv. Tříkrálová deklarace, která zdůrazňovala požadavek sebeurčení národů a požadovala spojení českých zemí se Slovenskem. 30. května 1918 byla podepsána zástupci českých a slovenských organizací v USA a T. G. Masarykem Pittsburská dohoda, která schvalovala spojení Čechů a Slováků v samostatném státě. 29. června 1918 prohlásila francouzská vláda právo československého národa na samostatnost a veřejně uznala Národní radu československou jako nejvyšší orgán spravující veškeré zájmy národa

17. ledna 1917 založen český dobrovolnický sbor v Itálii.

6. dubna 1917 USA vypověděly válku Německu.

17. května 1917 přednesen projev českých spisovatelů k českým poslancům na říšské radě.

2. července 1917 bitva u Zborova. Československá brigáda zvítězila ve střetnutí s vojsky ústředních mocností. Jednalo se o první samostatné vystoupení československého vojska v Rusku.

9. října 1917 zřízen československý armádní sbor v Rusku.

7. listopadu 1917 říjnová revoluce v Rusku.

3. března 1918 podepsán brestlitevský mír mezi ústředními mocnostmi a Sovětským Ruskem.

a jako první základ příští vlády československé. 13. července 1918 byla provedena reorganizace Národního výboru československého jako vrcholné domácí národně politické organizace. 9. srpna 1918 uznala vláda Velké Británie Národní radu československou za představitele čs. národních zájmů a předchůdce budoucí čs. vlády. 3. září 1918 tak učinila i vláda USA. 26. září 1918 se ustavila prozatímní čs. vláda s T. G. Masarykem jako prezidentem, předsedou ministerské rady a ministrem financí, E. Benešem jako ministrem zahraničí a M. R. Štefánikem jako ministrem vojenství. Prozatímní čs. vláda byla poté uznána Francií, Velkou Británií, Srbskem, Itálií atd. 16. října 1918 vydal císař Karel I. manifest proklamující federalizaci Rakouska. Předpokládal vytvoření čtyř států: německo-rakouského, českého, jihoslovenského a ukrajinského. Provést tímto způsobem sebeurčení národů v Uhrách se císař neodvážil. Pokus císaře Karla I. o federalizaci Rakouska skončil nezdarem, neboť politické cíle jednotlivých národů v Rakousku již přesahovaly toto řešení. 18. října 1918 ve Washingtonu uveřejnil T. G. Masaryk jménem čs. vlády prohlášení o československé nezávislosti. V prohlášení byly nastíněny hlavní zásady ústavy ve smyslu republikánské ideje československého státu. Toto prohlášení bylo vydáno jako reakce prozatímní

Červenec - srpen 1918 druhá bitva na Marň.

R. 1860- 1937
Karel Kramář.

R. 1867-1923
Alois Rašín.

R. 1867- 1937
František Xaver Salda.

R. 1868- 1929
Otokar Březina.

čs. vlády na mírové nabídky ústředních mocností, tj. Rakouska-Uherska a Německa.

1918 -1935 Dr. TOMÁŠ
GARRIGUE
MASARYK,
prezident
Československé
republiky

28. října 1918 vydal Národní výbor v Praze zákon o zřízení samostatného československého státu. 30. října 1918 Slovenská národní rada přijala v Turčianském Sv. Martině Deklaraci slovenského národa. Touto deklarácí se slovenský národ přihlásil ke společnému státu Čechů a Slováků. 13. listopadu 1918 Národní výbor vyhlásil prozatímní ústavu. 14. listopadu 1918 na první schůzi Národního shromáždění byla prohlášena republikánská forma čs. státu. Prezidentem byl zvolen T. G. Masaryk a ministerským předsedou nově ustavené vlády K. Kramář. Československá republika (ČSR) se skládala z českých historických zemí - Čech, Moravy a Českého Slezska, dále ze Slovenska a Podkarpatské Rusi. K ČSR byla připojena drobná území Vitorazska, Valtická a Hlučínska. Hranice republiky byly stanoveny versailleskou mírovou smlouvou s Německem (28. června 1919), saintgermainským mírem s Rakouskem (10. září 1919) a trianonskou smlouvou s Maďarskem (4. června 1920); dále pak zvláštními smlouvami s Rumunskem (10. srpna 1920) a Polskem (7. února 1921), přičemž o hranicích na Těšínsku, Oravě a Spiši rozhodla (28. července 1920) spojenecká Rada

R. 1873- 1933
Antonín Švehla.

R. 1877- 1931
Viktor Dyk.

R. 1890- 1938
Karel Čapek.

Únor 1919 vznik československé měny. Provedeno okolkování bankovek rakousko - uherské banky.

Duben 1919 přijat zákon o pozemkové reformě. Rozhodl o záboru pozemků nad 150 ha zemědělské půdy nebo nad 250 ha půdy celkem.

4. května 1919 zřízeny univerzity v Brně a Bratislavě.

velvyslanců. Národnostně byla ČSR značně nesourodá. Češi a Slováci, oficiálně chápáni jako dvě větve jediného národa československého, tvořili dohromady asi 65% všeho obyvatelstva. Podle sčítání lidu z r. 1921 žilo na území republiky 13 613 172 obyvatel; z toho 6 850 000 Cechů (51%), 1 910 000 Slováků (14,5%), 3 123 000 Němců (23,4%), 745 000 Maďarů (5,5%), 461 000 Rusínů, Ukrajinců a Rusů, 180 000 Židů, 75 000 Poláků a menší skupiny ostatních národností. Státním, oficiálním jazykem republiky byla čeština a slovenština. ČSR zdědila 60 - 70 % průmyslu Rakouska-Uherska. Existoval však nepoměr v jeho územním rozložení. Zatímco české země patřily k průmyslově vyspělým oblastem, Slovensko a Podkarpatská Rus zůstávaly zaostalými zemědělskými oblastmi. 8. července 1919 jmenována čs. vláda v čele s Vlastimilem Tusarem. 29. února 1920 byla Národním shromážděním schválena ústava, kterou se Československo formálně prohlásilo za demokratickou republiku, jejíž hlavou je volený prezident. 27. května 1920 T. G. Masaryk zvolen již podruhé prezidentem republiky. 15. září 1920 jmenována úřednická vláda Jana Černého. R. 1921 podepsaly ČSR, Rumunsko a Království Srbů, Chorvatů a Slovinců (SHS) spojenecké smlouvy. Tento vojenský svazek byl nazván Malá dohoda.

R. 1919 válka maďarsko - československá.

R 1919. vznik německých stran DNP a DNSAP.

16. ledna 1920 inaugurační shromáždění Společnosti národů. Československo patřilo mezi 32 jejich zakládajících členů.

19. února 1920 české univerzity v Praze navraceno jméno Univerzita Karlova.

Březen 1920 Slovenské národní divadlo zahájilo uměleckou činnost.

Březen 1920 vydán branný zákon, který stanovil brannou povinnost pro muže od 20 do 50 let a délku prezenční služby na 18 měsíců.

R. 1919-1920 evakuace čs. legií z Ruska. Stěhování čs. legií probíhalo po sibiřské trati do Vladivostoku a dále pak lodním transportem do Evropy.

Čs. legie sehrály významnou úlohu při válečných akcích Dohody. Celkem bojovalo v Rusku 55 000, v Itálii 20 000 a ve Francii 9 600 čs. legionářů. Několik tisíc mužů na bojistích padlo.

Říjen 1920 ustavení uměleckého svazu Devětsil.

R. 1921 založena Komunistická strana Československa.

R. 1921 Československo zasaženo hospodářskou krizí. R. 1923 se krizový pokles zastavil a r. 1924 nastalo oživení.

26. září 1921 jmenována čs. vláda vedená Eduardem Benešem. 23. října 1921 vyhlásily ČSR a Království SHS částečnou mobilizaci proti opětovnému pokusu bývalého císaře Karla I. zmocnit se vlády v Maďarsku. Po neúspěšném pokusu zemřel Karel Habsburský 1. dubna 1922, internován na Madeiře. 7. října 1922 jmenována čs. vláda vedená Antonínem Švehlou. R. 1924 byla podepsána čs. - francouzská spojenecká smlouva. R. 1923 se konaly obecní volby. 6. července 1925 státní oslavy svátku mistra Jana Husa vedly ke konfliktu ČSR s Vatikánem. Papežský nuncius Mannaggi opustil Prahu. Konflikt byl ukončen podpisem moduvivendi 17. prosince 1927. 18. března 1926 byla jmenována úřednická vláda Jana Černého, ale již 12. října téhož roku ji vystřídala vláda v čele s A. Švehlou. 27. května 1927 T. G. Masaryk zvolen již potřetí prezidentem republiky. 2. prosince 1928 proběhly volby do zemských zastupitelstev. 1. února 1929 jmenována vláda v čele s Františkem Udržalem. 27. října 1929 proběhly volby do Národního shromáždění. 29. října 1932 jmenována vláda v čele s Janem Malypetrem. 16. února 1933 byl v Ženevě podepsán organizační pakt Malé dohody. Vytvářela se jím stálá rada Malé dohody, která měla koordinovat zahraniční politiku ČSR, Jugoslávie a Rumunska. 24. května 1934 T. G. Masaryk zvolen již počtvrté prezidentem

5. ledna 1923 spáchán atentát na ministra financí Aloise Rašna. Jeho následkům A. Rašín 18. února podlehl.

R. 1923 zahájeno pravidelné vysílání československého rozhlasu v Praze.

R. 1926 zahájila činnost Národní banka československá.

R. 1929 - 1934 světová hospodářská krize

R. 1933 Adolf Hitler říšským kancléřem.

2. října 1933 založena Henleinova Sudetendeutsche Heimatsfront (SHF).

R. 1933 zakázána činnost německých stran DNP a DNSAP.

R. 1934 ministr školství vydal výnos o předání univerzitních insignií německou univerzitou Univerzitě Karlově.

Duben 1935 Henleinova SHF přejmenována na Sudetendeutsche Partei (SdP - Sudetoněmeckou stranu).

Duben 1936 národní shromáždění přijalo zákon na obranu státu.

republiky. 9. června 1934
ČSR navázala plné diploma-
tické vztahy se Sovětským
svazem. 16. května 1935 byla
podepsána čs. - sovětská
spojenecká smlouva pod-
míněná pomocí Francie.
5. listopadu 1935 byla jmeno-
vána vláda v čele s Milanem
_ Hodžou. 14. prosince 1935
abdikoval T. G. Masaryk na
funkci prezidenta.

1935 -1938 Dr. EDVARD
BENEŠ,
prezident
Československé
republiky
(1940-1945
prezident v exilu)

Novým prezidentem byl zvolen
18. prosince 1935 Eduard Beneš.
24. dubna 1938 vyhlásil Konrád
Henlein na sjezdu SdP v
Karlových Varech osmibodový
program žádající autonomii
Sudet. V srpnu 1938 vyslala
britská vláda do ČSR nezávis-
lého vyšetřovatele a prostředníka
lorda W. Runcimana projednání
čs. vlády a SdP. Z Runcimanovy
zprávy britské vládě vyplynulo,
že další spoluzití Čechů a Němců
v jednom státě není možné. Velká
Británie a Francie se přikláněly
k Německu a počaly si vynucovat
na čs. vládní reprezentaci
ústupky vůči Henleinovi a
Hitlerovi. 22. září 1938 jmenoval
prezident E. Beneš novou čs.
vládu v čele s armádním generá-
lem Janem Syrovým. Tento akt
vzbudil ve veřejnosti naději, že
se republika bude bránit. 23. září
1938 čs. vláda vyhlásila
mobilizaci. 29. září 1938
představitelé Německa (Hitler),
Itálie (Mussolini), Velké Británie
(Chamberlain) a Francie (Dala-
dier) podepsali v Mnichově do-
hodu o odstoupení pohraničního

R. 1936 - 1939 občanská válka
ve Španělsku.

14. září 1937 zemřel první
prezident CSR T. G. Masaryk.

Březen 1938 anšlus Rakouska;
Německo zlikvidovalo rakouský

R. 1938 Německo připravilo plán
útoku na ČSR pod krycím
názvem Fall Griin.

Květen 1938 vydán manifest
"Věmi zůstaneme". Do konce
září ho podepsalo přes 1 milión
občanů ČSR.

Červenec 1938 X. všesokolský
slet v Praze.

území českých zemí Německu. 30. září 1939 čs. prezident E. Beneš ačs. vláda, opuštění svými spojenci, přijali přes odpor široké veřejnosti mnichovský diktát. V následujících týdnech byly české pohraniční kraje připojeny k Německu, Těšínsko k Polsku a jižní části Slovenska a Podkarpatské Rusi k Maďarsku. 5. října 1938 prezident E. Beneš odstoupil a odletěl do Anglie. Dělení Československa bylo ukončeno Vídeňskou arbitráží 2. listopadu 1938. 19. listopadu 1938 přijalo Národní shromáždění v Praze zákon o autonomii Slovenska a Podkarpatské Rusi. Oficiální název státu zněl Česko-Slovensko.

1938 -1945 Dr. EMIL HÁCHA, prezident Česko-Slovenska, posléze tzv. státní prezident

30. listopadu 1938 byl zvolen čs. prezidentem Dr. Emil Hácha. Po půl roce tzv. druhé republiky byla ČSR 15. března 1939 definitivně obsazena německou armádou a zřízen tzv. Protektorát Čechy a Morava. O den dříve 14. března 1939 byla v Bratislavě vyhlášena Slovenská republika; formálně samostatná, ve skutečnosti však pod vlivem Německa. Slovenským prezidentem se stal Dr. Jozef Tiso, nastolen byl klerofašistický režim. Zbytek Podkarpatské Rusi byl připojen k Maďarsku. Po rozbití republiky se brzy zformoval domácí i zahraniční odboj. Postupně byly vytvořeny čs. zahraniční vojenské jednotky - nejprve v Polsku, ve Francii a Velké Británii, později v Sovětském svazu. 9. července

1. září 1939 přepadení Polska německými vojsky.

15. listopadu 1939 pohřeb studenta Jana Opletala.
17. listopadu 1939 uzavření všech českých vysokých škol. Popraveno 9 studentů, 1200 studentů deportováno do koncentračního tábora.

22. června 1940 kapitulace Francie. Již předtím obsazena podstatná část západní a severní Evropy

Léto 1940 letecká bitva o Británii.

22. června 1941 Německo napadlo Sovětský svaz.

Leden 1941 - listopad 1942 boje u Tobrúku. Do bojů významně zasáhla i čs. vojenská jednotka.

1940 bylo ustaveno v Londýně státní zřízení Československé republiky v exilu v čele s Dr. E. Benešem. Velmocemi bylo uznáno v červenci 1941. 5. srpna 1942 britská vláda odvolala svůj podpis pod mnichovskou dohodou. 29. září 1942 francouzský Národní výbor vedený generálem de Gaullem prohlásil mnichovskou dohodu od počátku za neplatnou. Totéž učinila později také italská vláda (26. září 1944). Vedle londýnského centra se v zahraničním odboji výrazně uplatňovalo moskevské komunistické centrum v čele s Klementem Gottwaldem. V domácím odboji bylo zastoupeno celé spektrum protifašistických sil. Odboj byl nacistickou mocí velice tvrdě potlačován. Postupně se v něm projevoval politický posun doleva. 12. prosince 1943 Dr. E. Beneš podepsal v Moskvě novou čs. - sovětskou spojeneckou smlouvu. V závěrečném období války se čs. exilová reprezentace stále více dostávala do sféry sovětského velmocenského vlivu. Zápas Čechů a Slováků za národní osvobození vyvrcholil Slovenským národním povstáním (29. srpna - 27. října 1944) a Květnovým povstáním v Praze (5.-9. května 1945), které skončilo příjezdem Rudé armády do Prahy. Dle dohody velmocí osvobodily většinu území ČSR svazky sovětské armády. Západní a jižní části Čech byly osvobozeny armádou americkou.

7. prosince 1941 japonské letectvo napadlo americkou námořní základnu Pearl Harbor na Havajských ostrovech. Útok zničil část americké tichomořské flotily a vedl ke vstupu USA do II. světové války.

27. května 1942 atentát na R. Heydricha.

10. června 1942 vyhlazení Lidic.

24. června 1942 vyhlazení osady Ležáky.

Srpen 1942 - únor 1943 bitva u Stalingradu; vítězství Rudé armády znamenalo přelom v II. světové válce spolu se zvratem na tichomořském bojišti.

30. ledna 1943 I. čs. samostatný prapor v Sovětském svazu odjel z Buzuluklu na frontu.

8. března 1943 bitva u Sokolova.

6. června 1944 vyložení spojeneckých vojsk v Normandii.

8. září 1944 zahájena karpatsko-dukelská operace.

6. října 1944 příslušníci I. čs. armádního sboru v Sovětském svazu, bojující v sestavě 38. armády 1. ukrajinského frontu, vstoupili na půdu vlasti in postoru Dukelského průsmyku.

21. dubna 1945 jednotky 3. americké armády pod vedením generála G. Pattona vstoupily na čs. území a dobyly Aš. Americká armáda pak postupovala Čechami a 6. května dosáhla Plzně. Zaujala linii České Budějovice - Plzeň - Karlovy Vary.

5. dubna 1945 čs. vláda schválila tzv. Košický vládní program.

1945-1948 Dr. EDVARD
BENEŠ,
prezident
Československé
republiky

16. května 1945 se navrátíl prezident E. Beneš do Prahy. Těsně po osvobození byla obnovena samostatná Československá republika. Na základě smlouvy z 19. června 1945 byla Podkarpatská Rus připojena k SSSR. 24. října 1945 podepsal prezident E. Beneš znárodňovací dekrety. 1. listopadu 1945 byla zavedena nová čs. koruna. ČSR nastoupila cestu budování tzv. lidově demokratického systému. 26. května 1946 proběhly volby do Ústavodárného národního shromáždění. Z těchto voleb však byly vyloučeny na základě Rosického vládního programu (z 5. dubna 1945) všechny politické strany nezačleněné do Národní fronty. V květnových volbách r. 1946 zvítězili komunisté, kteří získali v českých zemích více než 40% hlasů. 19. června 1946 byl opětovně zvolen prezidentem republiky Dr. E. Beneš. 2. července 1946 byla jmenována nová čs. vláda, jejímž předsedou se stal K. Gottwald. 25. února 1948 v atmosféře demonstrací komunistických přívrženců a v domnění hrozby občanské války přijal prezident E. Beneš demisi demokratických ministrů a přistoupil na požadavky komunistů jmenovat novou vládu složenou z většiny komunistů a jejich spojenců. KSČ takto převzala moc v ČSR. Brzy po únoru 1948 byly

12. května 1945 po bojích u Milína skončila II. světová válka v Evropě.

26. června 1945 v San Francisku podepsána Charta Organizace spojených národů. ČSR se stala zakládajícím členem OSN.

17. července - 2. srpna 1945 se uskutečnila konference USA, SSSR a Velké Británie v Postupimi.

6. srpna 1945 americká atomová bomba svržena na Hirošimu.

9. srpna 1945 drahá atomová bomba svržena na Nagasaki.

2. září 1945 kapitulací Japonska skončila II. světová válka.

R. 1945 - 46 vysídlení Němců z ČSR.

1. listopadu 1946 odsun Němců z republiky oficiálně ukončen. Celkem bylo do Německa vysídleno asi 2 256 000 osob. V českých zemích zůstalo zhruba 1,8% německých obyvatel.

3. června 1947 ukončena činnost UNRRA v ČSR (akce organizovaná Spojenými národy na pomoc zemím postiženým válkou).

Červenec 1947 v Paříži projednáván tzv. Marshallův plán o hospodářské pomoci USA evropským zemím. Albánie, Bulharsko, Československo, Finsko, Jugoslávie, Maďarsko, Polsko, Rumunsko účast na plánu odmítly pod tlakem SSSR.

- odstraněny všechny rysy parlamentně demokratického systému a byl zaveden totalitní systém diktatury KSČ. 9. května 1948 byla přijata nová ústava legalizující vzniklou realitu. 7. června 1948 prezident E. Beneš abdikoval a tři měsíce poté 3. září 1948 zemřel.
13. března 1948 se uskutečnil státní pohřeb ministra zahraničí Jana Masaryka, který za nevyjasněných okolností tragicky zemřel dne 10. března.
- 1948 -1953 KLEMENT GOTTWALD, prezident Československé republiky
14. června 1948 byl novým prezidentem zvolen Klement Gottwald. Postupně bylo provedeno úplné znárodnění průmyslu a obchodu a zahájena násilná kolektivizace zemědělství. Zcela byla znemožněna svoboda tisku a projevu, náboženské smýšlení obyvatelstva bylo potlačováno. Oblasti vědy a kultury byly podřízeny ideologickému monopolu KSČ. 1. ledna 1949 bylo zrušeno zemské zřízení a nahrazeno zřízením krajským. Tržní hospodářství bylo postupně nahrazováno systémem centrálního plánování. 5.-8. ledna 1949 byla v Moskvě ustavena Rada vzájemné hospodářské pomoci. Jejími členy se staly Bulharsko, ČSR, Maďarsko, Rumunsko, Polsko a SSSR. Později k dohodě přistoupily Albánie, NDR a Mongolsko. V zahraničně politické oblasti se ČSR stala pevnou součástí sovětského mocenského bloku. 1. polovina 50. let neblaze proslula politickými procesy, jejichž oběťmi se stali nejenom odpůrci komunismu (Milada Horáková aj.), ale i samotní komunisté (Rudolf Slánský aj.). Na procesech i na chodu státu se
- Vlna poúnorové emigrace.
4. dubna 1949 ve Washingtonu podepsán Severoatlantický pakt (NATO).
17. listopadu 1952 založena Československá akademie věd.

přímo podíleli sovětsí "poradci".

14. března 1953 prezident republiky K. Gottwald zemřel.

1953 - 1957 ANTONÍN
ZÁPOTOCKÝ,
prezident
Československé
republiky

Novým prezidentem byl zvolen Antonín Zápotocký.

1. června 1953 byla uskutečněna měnová reforma. Hotové peníze a vklady se vyměňovaly v poměru 1 : 5 až 1 : 50.

14. května 1955 vznikl vojenský pakt Varšavská smlouva. ČSR se stala jeho zakládajícím členem spolu s Albánií, Bulharskem, Maďaskem, NDR, Polskem, Rumunskem a SSSR. 13. listopadu 1957 prezident A. Zápotocký zemřel.

25. února 1954 zahájila vysílání Čs. televize v Praze.

R. 1955 I. celostátní spartakiáda v Praze.

R. 1956 se konal XX. sjezd KSSS, kde byla poprvé provedena, byť nedůledná, kritika "kultu osobnosti".

R. 1956 potlačeno protikomunistické povstání v Maďarsku. Rovněž v Polsku došlo k nepokojům obyvatelstva proti komunistickému režimu.

1957 - 1968 ANTONÍN
NOVOTNÝ,
prezident
Československé
republiky
(odr. 1960
Československé
socialistické
republiky)

Prezidentem republiky byl zvolen 19. listopadu 1957 Antonín Novotný. 11. července 1960 Národní shromáždění schválilo novou ústavu. Byla v ní zakotvena vedoucí úloha KSČ ve společnosti. Byl přijat nový název státu Československá socialistická republika (ČSSR) a nový státní znak. V r. 1960 byla provedena další reforma státní správy, čímž byly vytvořeny nové "velké" kraje. V 60. letech nastalo částečné uvolnění, zejména v ideologické a kulturní oblasti. Současně výrazně narůstaly hospodářské problémy a ožehavou otázkou se stalo státoprávní postavení Slovenska v dosud unitárním státu. Došlo i k rozsáhlému pokusu o ekonomickou reformu. Na lednovém zasedání Ústředního výboru KSČr. 1968 byl zvolen do funkce prvního tajemníka Alexander

R. 1960 II. celostátní spartakiáda v Praze.

R. 1965 III. celostátní spartakiáda v Praze.

R. 1967 strahovské události a 4. sjezd československých spisovatelů.

Dubček. 22. března 1968 rezignoval A. Novotný na funkci prezidenta.

1968 -1975 LUDVIK
SVOBODA,
prezident
Československé
socialistické
republiky

30. března 1968 byl prezidentem zvolen Ludvík Svoboda. 8. dubna 1968 jmenoval prezident republiky novou vládu vedenou Oldřichem Černíkem. 18. dubna 1968 se stal novým předsedou Národního shromáždění Josef Smrkovský. Nová vláda i staronový parlament zahájily práce na přípravě federativního uspořádání státu. Na dubnovém zasedání přijal ústřední výbor Akční program KSČ a koncem května na plenárním zasedání souhlasil se zavedením tržního modelu národního hospodářství podle teorií Oty Šiká. Uvolněné poměry v kulturním i politickém životě daly vzniknout novým organizacím (Klub angažovaných nestraníků, K 231), které se stávaly zárodkem pluralitní demokracie. Cenzura byla paralyzována. Reformní komunisté usilovali o socialismus s lidskou tváří. 27. června 1968 otiskly některé noviny "Prohlášení 2000 slov", které naznačilo, že v reformním procesu je třeba pokračovat bez ohledu na KSČ, případně i proti jejím zájmům. Obrodný proces čs. společnosti, nazývaný zahraničními i domácími novináři "Pražské jaro", byl násilně ukončen intervencí armád 5 států Varšavské smlouvy dne 21. srpna 1968. Do ČSSR vpadlo 750 000 cizích vojáků s 6 000 tanky a množstvím jiné

Došlo k prvním krokům k obnově sociálně demokratické strany.

22. srpna 1968 mimořádný sjezd KSČ v Praze -Vysočanech vznesl požadavek na stažení cizích vojsk z čs. území.

vojenské techniky. 23. srpna 1968 se uskutečnila čs. - sovětská jednání. Čs. delegace souhlasila s časově neomezenou přítomností sovětských vojsk na čs. území. Nastalo období tzv. normalizace. 27. října 1968 přijalo Národní shromáždění zákon o čs. federaci. 17. dubna 1969 by i do čela ÚV KSČ zvolen Gustav Husák. Nastala vlna represí vůči obyvatelstvu. Čistka, která probíhala v celé společnosti, skončila až v r. 1971.

Začátek vlny posrpnové emigrace. Její počty se odhadují na 700 - 800 tisíc osob.

16. ledna 1969 se v Praze upálil student Jan Palach.

1975 -1989 GUSTAV HUSÁK, prezident Československé socialistické republiky

29. května 1975 byl zvolen prezidentem ČSSR Gustav Husák. Totalitní politický systém byl plně obnoven. Direktivně-byrokratické metody byly uplatňovány nejen při řízení národního hospodářství, ale i kultury, školství a vědy. V mezinárodně-politické oblasti se čs. stranické a státní vedení stalo jedním z nejdůležitějších spojenců brežněvovské garnitury v SSSR. Pod vlivem reformního hnutí v Sovětském svazu po nástupu M. S. Gorbačova v i. 1985 došlo i v ČSSR k mírným pokusům o reformy. KSČ si však zachovávala pevný mocenský monopol. Dlouholeté vnitropolitické napětí vyústilo v listopadu 1989 v mohutné vystoupení občanů proti totalitní moci. Příčinou se stal brutální zákrok Veřejné bezpečnosti a Státní bezpečnosti proti studentské demonstraci na Národní třídě v Praze dne 17. listopadu 1989. Komunistická státní reprezentace, zbavená zahraniční podpo-

30. července - 1. srpna 1975 v Helsinkách proběhla konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě. Československo podepsalo její závěrečný akt

Leden 1977 zveřejněn dokument Charta 77.

Leden 1989 protivládní demonstrace v Praze. tzv. "Palachův týden".

ry, kapitulovala a předala moc opozičním silám. 10. prosince 1989 abdikoval prezident G. Husák. Vedoucí úloha KSČ byla zrušena. Listopadová revoluce byla pro svůj nenásilný průběh zvána "něžnou či sametovou".

1989-1992 VÁCLAV
HAVEL,
prezident
České a Slovenské
Federativní
Republiky

29. prosince 1989 byl novým prezidentem zvolen představitel dosavadního disentu Václav Havel. Název státu byl změněn na Česká a Slovenská Federativní Republika. Současně byly změněny i některé státní symboly. V Československu byla opět zavedena parlamentní demokracie. Postupně se vytvořilo, resp. obnovilo pestré spektrum politických stran, společenských organizací, správních, hospodářských a sociálních institucí, v mnohém navazující na tradice někdejší demokratické ČSR. Byla zahájena rozsáhlá hospodářská reforma směřující k plné obnově tržní ekonomiky a reforma státní správy. V červnu r. 1990 se uskutečnily svobodné parlamentní volby, jejichž vítězi se staly Občanské fórum (v České republice) a Veřejnost proti násilí (v Slovenské republice). V chaotickém přechodném období a ve složité hospodářské situaci se začaly projevovat různé, dlouhá léta neřešené, problémy. Zvláště ožehavým problémem se stala otázka dalšího soužití českého a slovenského národa, nového státoprávního uspořádání a nové ústavy. V červnu r. 1992 se

9. ledna 1991 Federální shromáždění přijalo listinu základních lidských práv a svobod.

16. prosince 1991 podepsána dohoda o přidružení ČSFR k Evropskému společenství.

29. února byla ukončena registrace první vlny kupónové privatizace (zahájena 1. listopadu 1991). V obou republikách se zaregistrovalo celkem 8 565 642 občanů.

uskutečnily parlamentní volby. V českých zemích zvítězila pravicově orientovaná Občanská demokratická strana (ODS) v čele s Václavem Klausem, na Slovensku zvítězilo levicově orientované Hnutí za demokratické Slovensko (HZDS) v čele s Vladimírem Mečiarom. V následných rozhovorech obou politických stran se ukázalo, že HZDS je odhodláno získat pro Slovensko samostatnost. 17. července 1992 na schůzi nově zvolené Slovenské národní rady byla přijata deklarece o svrchovanosti Slovenské republiky. 20. července 1992 odstoupil Václav Havel z funkce prezidenta ČSFR.

3. listopadu 1992 hnutí Charta 77 ukončilo svoji činnost.

7. listopadu 1992 zemřel Alexander Dubček, představitel Pražského jara 1968.

1992 období bez prezidenta

1. září 1992 Slovenská národní rada přijala Ústavu Slovenské republiky. 29. října 1992 podepsali premiéři české a slovenské vlády V. Klaus a V. Mečiar 16 dohod o budoucí spolupráci mezi Českou a Slovenskou republikou. Dohoda o celní unii předpokládala zavedení jednotného celního území a volný pohyb zboží a služeb při zrušení cel. 13. listopadu 1992 schválilo Federální shromáždění ČSFR ústavní zákon o dělení majetku federace a jeho převodu na republiky. Základem se stal územní princip a poměr 2 : 1 (ve prospěch České republiky), doplněný o historický přístup. 25. listopadu 1992 Federální shromáždění přijalo ústavní zákon o zániku ČSFR k 31. pro-

sinci 1992. 16. prosince 1992 Česká národní rada přijala Ústavu České republiky. 31. prosince 1992 ukončila vláda České a Slovenské Federativní Republiky svoji činnost. 1. ledna 1993 vznikly z federativního Československa dva samostatné státy: Česká republika a Slovenská republika.

1993 - VÁCLAV HAVEL, prezident České republiky

26. ledna 1993 byl Václav Havel zvolen prezidentem České republiky. 2. února 1993 proběhla inaugurace prvního českého prezidenta V. Havla ve Vladislavském sále na Pražském hradě. 4. - 7. února 1993 se uskutečnila výměna dosud platných federálních bankovek za bankovky okolkované (v nominálních hodnotách 100, 500, 1 000 Kč). 8. února 1993 byla měnová odluka ukončena. Československá koruna se tak rozdělila na dvě samostatné měny. V průběhu července až listopadu 1993 skončila platnost všech kolkovaných bankovek. Ve stejném období skončila platnost i všech federálních mincí. Výměna bankovek a mincí za novou měnu České republiky proběhla v poměru 1:1.

1. ledna 1994 se Česká republika stala na dva roky členem Rady bezpečnosti OSN. 10. března 1994 se Česká republika oficiálně připojila k projektu Partnerství pro mír.

7. ledna 1993 začalo kolkování federálních bankovek.

19. ledna 1993 Česká republika přijata do OSN.

4. - 7. února 1993 souběžně s Českou republikou proběhla výměna bankovek za okolkované i na Slovensku. V Slovenské republice byly kolkovány bankovky nominálních hodnot 20,50,100,500,1000 Kčs. Pouze 10-ti koruny neokolkovány.

15. února 1993 slovenským prezidentem zvolen Michal Kováč.

2. března se uskutečnila inaugurace slovenského prezidenta M. Kováče.

8. prosince 1993 ukončena registrace druhé vlny kupónové privatizace. Zaregistrovalo se přes 5,5 miliónu českých občanů.

4. února 1994 zahájila vysílání televize Nova.